

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: 70'ernes folkeparti : Korrektur

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 1970

Emne:Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 4

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

70'ernes folkeparti : Korrektur

KORREKTUR

70'ernes FOLKE PARTI

**Udsendt til de delegerede forud for Det konservative folkepartis
landsrådsmøde 13.-15. november 1970**

DET oplæg til fremtidsprogram for 70'erne, som folketingsgruppen udsendte til alle partiets medlemmer i juni måned, har dannet baggrund for en omfattende mødeaktivitet over hele landet. Vi er taknemlige for det meget store antal ændringsforslag, vi har modtaget, og mange af dem er indarbejdet i det nye udkast, der herved fremsendes i korrektur.

Et fremtidsprogram er ikke ufravigeligt. Det er en bedømmelse af problemerne, som vi ser dem idag, og vi må fastholde os ret til på nogle områder at foretage ændringer.

Som jeg på folketingsgruppens vegne gjorde opmærksom på i forordet til det første udkast, er det for vort parti en selvfølge, at vore ønsker om reformer gennemføres med skyldig hensyntagen til samfundets økonomiske bæreevne.

Vi håber, at vi før den endelige vedtagelse på landsrådsmødet vil få en livlig debat, som afslutning på det dygtige arbejde, der er udført i vore mange foreninger.

IB STETTER

formand for folketingsgruppen

FORANDRE FOR AT BEVARE

70'ERNES samfund vil blive præget af en endnu stærkere dynamik end 60'ernes, af en betydelig stigning i velstanden og en nedgang i arbejdstiden. Både arbejdsplads og hjemmeliv vil blive mere maskiniseret, store magtkoncentrationer vil dannes, og Danmark vil blive deltager i et nært internationalt samarbejde.

I et dynamisk samfund får nye ideer større chancer, mange traditioner smuldrer, og original tankegang bedømmes ikke på forhånd som udfordrende. Men der er en betaling. At leve uden traditioner er ikke et gode for alle og i alle situationer. Traditionerne erstattede beslutninger, som menneskene i et mere stabilt samfund ikke ønskede at tage eller ikke magtede at tage. De var livsformens indre stillads, og ikke alle evner at bygge deres eget stillads.

Den større geografiske og arbejdsmæssige bevægelighed og en mere international livsform vil mange anse for et gode. Samtidig vil det være et onde, hvis tilhørsforholdet til familien og en fælles holdning til samfundet går tabt.

Mennesket bliver i stadig højere grad alene med sig selv. Det betyder frihed til individuel udfoldelse, men det kræver, at man ved, hvad man vil med sin nye frihed.

Også den kommende velstandstigning og den kortere arbejdstid vil opfattes som et utvivlsomt gode.

Men større udfoldelsesmuligheder, rigeligere fritid og større indkomster for den enkelte forudsætter ansvarsfølelse og beherskelse, så man kan leve op til kravet om, at andre skal have samme udfoldelsechancer som én selv.

Det manuelle slid vil forsvinde i de fleste erhverv og overtages af maskiner. Og i hjemmet og fritiden vil den enkelte råde over teknik, som overtager meget af arbejdet, og som kan levere underholdning 24 timer i døgnet.

Tilværelsen bliver mere komfortabel, men rummer samtidig en risiko for, at vi vil leve mere passivt og derfor mindre engageret.

Der er risiko for, at statens magt vil vokse på grund af de stadige krav om mere offentlig service. Organisationerne kan blive stærkere og meget store virksomheder dominerende.

Koncentrationen af administration og produktionsmidler fører ofte til større effektivitet, og en stadig større forøgelse af erhvervsvirksomhedernes konkurrenceevne er nødvendig for at skabe de værdier, der skal bære vort velfærdssamfund.

Erhvervslivets og den offentlige forvaltnings koncentration indebærer imidlertid en fare for, at nogle få mennesker får uforholdsmæssig stor indflydelse. Magten hos de få kan opleves som afmagt af de mange. Og dermed står vi overfor spørgsmålet, om et reelt demokrati over-

hovedet vil kunne opretholdes uden en bevidst gennemført spredning af magten.

Den menneskelige udfordring

Det er et fælles træk ved tiårets udviklingstendenser, at den materielle udfordring, som hidtil har været det væsentlige i eksistenskampen, afløses af et krav til den enkelte om større indsigt i sin situation, om selverkendelse og evne til at beherske og udfolde sig. Samtidig gør kollektiver op omkring den enkelte. Vi kommer således ind i en udviklingskonflikt, hvor den enkelte oplever en frigørelse samtidig med, at presset fra magtcentre vokser.

Det vil derfor være nødvendigt, at opdragelsen og uddannelsen i højere grad end før har til formål at gøre den enkelte egnet til at leve i det bevægelige og individualiserede samfund. En væsentlig del af tiden i skolen må derfor anvendes til at opøve selvstændig standpunkttagen, metodisk tænkning, samarbejde med andre og til at udvikle medfødte evner.

Miljøet må gøres mere menneskevenligt og fritids-egnet. En aktiv kulturpolitik er et af de redskaber, der kan bruges til at gøre det anonyme massemenneske til en individualist, der erkender sin samhørighed med de store fællesskaber.

Magtens udfordring

Når tendensen går i retning af stærkere magtkoncentrationer i samfundet, må man udvikle folkestyrets grundidé om den enkeltes indflydelse på beslutningerne. Statens magt må derfor decentraliseres, og den igangværende kommunalreform videreføres, så tusinder af mennesker får direkte del i de politiske beslutninger og i den samfundsøkonomiske ledelse og borgerne bedre mulighed for at følge afgørelserne.

Med organisationernes stadig voksende magt er folkestyret i fare for at miste en væsentlig del af sin oprindelige ret til at bestemme over den økonomiske udvikling. For at sikre en demokratisk styring af økonomien må der indledes et nært samarbejde mellem regering, folketing og organisationer om en indkomspolitik, som respekterer organisationernes muligheder for at varetage deres medlemmers interesser, men på den anden side underlægger særinteresser et hensyn til fællesskabet.

Den internationale kapitalkoncentration kan betyde en fare for Danmark. Der er i de sidste år blevet opkøbt danske virksomheder for store beløb. Fortsætter dette, risikerer vi at miste vor erhvervsøkonomiske selvstændighed. Det er derfor nødvendigt, at der føres en mere aktiv erhvervs politik, som gør det muligt for danske virksomheder at overleve i den internationale konkurrence.

Men også den enkelte medarbejders indflydelse bliver mindre i den meget store virksomhed. Det er derfor nødvendigt at decentralisere beslutningsprocessen indenfor virksomhederne, ganske som i samfundet. Samtidig må man udbrede ejendomsretten til de store kapitalopsamlinger, der kommer til at stå bag den industrielle produktion. Magtens fordeling er et af det konservative folkepartis grundprincipper. Uden at ejendomsretten og deltagelsen i beslutningerne om samfundets udvikling efterhånden udbredes til alle borgere, er der fare for, at demokratiet bliver mere formelt end reelt.

Kun hvis samfundet bygger på den private ejendomsret og adgangen til medindflydelse, sikrer man det enkelte menneskes uafhængighed.

At forandre for at bevare

»At forandre for at bevare« er et klassisk konservativt princip. Men det bliver ofte misforstået, hvad det er, man vil bevare. Det er ikke uden videre et én gang etableret samfundssystem, eller en én gang formuleret national-økonomisk metode eller et givet miljø. Det er **det enkelte menneskes frihed til at være sig selv og forme sin tilværelse inden for de grænser, hensynet til andre kræver.** For at bevare denne frihed, må der til stadighed gennemføres reformer, så der ikke opstår for store spændinger mellem den enkeltes ønske om udfoldelse og omgivelsernes pres.

I et samfund, hvor disse reformer for at beskytte den enkeltes selvstændighed og sprede den økonomiske og politiske magt ikke gennemføres, vil der opstå voldsomme modsætninger mellem den enkelte og fællesskabet og mellem grupper i samfundet. Fortsætter magtkoncentrationen, og går udviklingen i retning af en skæv indkomst- og formuefordeling, risikerer man, at konflikterne ender i voldsomme opgør mellem samfundsgrupper.

Den liberale og sociale konservatisme har altid kæmpet på to fronter, imod en hensynsløs liberalisme og imod en autoritær socialisme. Den angriber ideologierne, hvad enten de befinder sig til venstre eller højre. Konservatismen arbejder ud fra en realistisk menneskeopfattelse og ikke ud fra en ideologisk drøm om endelige løsninger. Den ønsker at forsvare demokratiet, som trods alle mangler er det system, der giver os størst frihed og åbner for den stadige forvandling af miljøet, som er konservatismens forudsætning for at skabe balance mellem menneske og miljø, mellem individ og fællesskab.

Demokratiet finder aldrig sin endelige form. Der vil altid være et arbejde i gang for at videreføre magtfordelingen og for at give borgerne større del i og kontrol med den politiske beslutningsproces.

Det konservative folkeparti ser det som et af sine vigtig-

tigste mål fortsat at gennemføre en demokratiseringsproces. Ved stadig at forandre miljøet i en mere demokratisk retning, bevarer man menneskets indre og ydre frihed.

DET ÅBNE SAMFUND

SAMFUNDSUDVIKLINGEN efter den anden verdenskrig har gjort det stadig vanskeligere at bevare den nære forbindelse mellem befolkningen og folkestyrets organer. Følelsen af isolation og afstand til de afgørelser, som træffes, vil blive stadig mere udtalt, hvis denne udvikling fortsætter. Det vil derfor blive nødvendigt at udbygge og forny vor demokratiske styreform.

Opgaven må være at skabe tillid til, at hensynet til det enkelte menneske – som er målestokken for, om vort folkestyre er en levende realitet eller en tom skal – øver afgørende indflydelse på de politiske beslutninger.

Det kommunale demokrati må udvikles. Forudsætningerne er skabt og vil blive udbygget gennem kommunalreformen. Kun et lokalstyre, som på egen hånd kan disponere i egne anliggender, er i stand til at engagere befolkningen. Kommunerne skal have stadig større økonomisk selvstændighed. Demokratiet forudsætter vælgernes aktive medleven. Den når man bedst ved den åbne dørs politik, som skaber den forbindelse til befolkningen, der er forudsætningen for debat og meningsdannelse. Kommunalbestyrelsesmøder kunne for eksempel begynde med spørgsmål fra tilhørerpladserne, og dagsordenen for kommunalbestyrelsernes åbne møder må offentliggøres i god tid inden mødet.

Som Folketinget henlægger større ansvar og myndighed til de kommunale råd, bør disse bestræbe sig på at delegerer funktioner videre. Det kan ske gennem lokalråd, der omfatter et boligkvarter, som udgør en naturlig enhed, eller gennem forskellige initiativråd, der kan engagere vælgerne i arbejdet. Lokalråd eller initiativråd må kunne opnå kommunal økonomisk støtte.

Også Folketinget må åbne sine døre for offentligheden, der skal have adgang til at følge hele beslutningsprocessen, blandt andet også under udvalgsarbejdet.

Gennem det 19. og 20. århundrede har folkestyret på sociale, erhvervs-mæssige og kulturelle områder skabt ordninger, der var til gavn for et flertal af befolkningen, men som ikke kunne undgå i et vist omfang at gå imod mindretalsgruppers interesser og rettigheder.

Samtidig har ikke blot organisationerne men også selve den offentlige administration fået større og større magt. Det konservative folkeparti ønsker i 1970'erne at føre an i kampen imod de forskellige former for magtkoncentrationer, der rummer den egentlige fare for demokratiet.

Samarbejdet mellem organisationerne, den offentlige forvaltning og folkestyrets organer må fastholdes. Det giver et værdifuldt demokratisk kontrolmiddel over for forvaltningen. Det kræver imidlertid, at organisationerne fungerer demokratisk, så det enkelte medlem sikres indflydelse.

For at yde den enkelte borger beskyttelse overfor samfundsforanstaltninger, der går hans interesser for nær, skal der gennemføres en forvaltningslov. På denne måde skabes faste regler for administrative handlingers begrundelse og for klageadgang, herunder de offentligt ansattes pligt til at vejlede borgerne om adgangen til at klage. Loven skal indeholde regler for det enkelte administrative organs kompetence, for inhabilitet hos den enkelte, der træffer administrative afgørelser, og for adgang til at indbringe sager for domstolene vedrørende administrative afgørelser. Der må oprettes en egentlig forvaltningsdomstol til behandling af de afgørelser, der er baseret på et skøn.

Den politik, der er indledt med den nye lov om offentlighed i forvaltningen, skal videreføres, så den åbenhed, som må præge et demokratisk samfund, også fuldt ud kommer til at omfatte administrationen.

Demokrati – ikke teknokrati

Folkestyrets beslutningsproces er underkastet offentlighedens kontrol, mens eksperternes indflydelse ofte udøves anonymt. Dette kan rumme en fare for demokratiet.

De demokratisk valgte organer skal sikres større indflydelse på administrationens arbejde. Det gælder blandt andet i planlægningen, som er blevet vigtigere, mere vidtrækkende og bindende end de opgaver, der normalt er henlagt til administrationen. Den traditionelle opdeling, skabt i en anden tidsalder, mellem lovgivende og udøvende magt kan derfor ikke opretholdes. Derimod skal den dømmende magt fortsat være uafhængig og dermed kunne sikre det enkelte menneskes rettigheder overfor statsmagten.

Også ledelsesformen i administrationen må ændres. Pyramideopbygningen hindrer indflydelse fra de demokratiske organer. De stadig mere komplicerede problemer, samfundet møder, understreger betydningen af og behovet for større åbenhed omkring beslutningerne og en mere effektiv information overfor befolkningen.

Gennem en udbygning af personaleuddannelser må det sikres, at offentligt ansatte kvalificeres til at give en fyldestgørende vejledning. Man må også ad denne vej stræbe imod, at der i den offentlige administration hersker en venlig og imødekommende atmosfære både imellem de offentligt ansatte og i forholdet til borgerne.

Den demokratiske debat og indflydelse vil blive styrket,

hvis man i stedet for kommissioner i højere grad anvender ekspertudtalelser om aktuelle problemer. Sådanne ekspertudtalelser skal offentliggøres som grundlag for en offentlig debat, hvori også interesseorganisationerne kan deltage. Herved skabes en mere engageret debat og et mere levende demokrati.

Der må åbnes mulighed for, at folketingsudvalg kan tilkalde eksperter – herunder embedsmænd – til høringer.

Befolkningen er underforsynet med information om de problemer, hvis løsning den skal have medansvar for. Alene af den grund kunne man ønske to af hinanden uafhængige fjernsynsprogrammer. Hvis forbindelsen mellem befolkningen og folkestyrets organer ikke fungerer tilfredsstillende, må stat og kommuner overveje at finde bedre metoder til at give en objektiv orientering om administrative og folkevalgte organers beslutninger.

Retsbeskyttelse

Magtkoncentrationerne i det offentlige og i erhvervslivet gør det tvingende nødvendigt at udbygge beskyttelsen af det enkelte menneske. Det gælder både den økonomiske og personlige handlefrihed.

Spørgsmålet om barnets retsbeskyttelse på linje med den, som loven yder de voksne, skal løses.

Dyrere og mere besværlig domstolsbehandling af retssager har gjort retsbeskyttelsen ringere. Der vil kunne rettes på dette forhold gennem udvidede retshjælpsordninger, eventuelt ad forsikringsvejen. Samtidig må domstolsbehandlingen gøres hurtigere.

Kriminalpolitikken må udformes, så vi uden at slække på beskyttelsen af borgerne mod lovovertrædere, yder en aktiv kriminalforsorg, som bedre kan bidrage til at redde de mennesker, der har bragt sig i konflikt med straffeloven, tilbage til samfundet.

Klimaet i retssalene må gøres mere menneskeligt i overensstemmelse med den moderne retsplejes ideer. Tidsubestemte straffe må anvendes i mindre omfang end hidtil. Lange varetægtsfængslinger skal undgås.

Udviklingen kræver, at vi forbedrer vort strafferetlige og politimæssige beredskab overfor forbryderorganisationer og nye typer af forbrydelser og konflikter, som alvorligt truer samfundet.

Politiets vigtigste opgave er at forhindre forbrydelser og at beskytte den altovervejende del af befolkningen, som er lovlydig. Det er derfor nødvendigt, at politiet er i stand til at fungere effektivt, så borgerne ikke føler sig fristet til selv at organisere beskyttelseskorps.

Skattesvig må rangere på linje med berigelsesforbrydelser i straffeloven. Forureningsforbrydelser, som begås for vindings skyld, må også karakteriseres som berigelsesforbrydelser og behandles derefter.

En lang række mindre berigelsesforbrydelser som butikstyverier, checkbedragerier og afbetalingsunderslæb må behandles på en enklere, hurtigere og mere effektiv måde ved at gøre dem til politisager med henblik på større anvendelse af bødestrafte.

Den moderne teknik har skabt nye muligheder for krænkelse af privatlivets fred. Retsbeskyttelsen mod misbrug af båndoptagere, mikrofoner og kameraer må udvides. Der må indføres regler, som sikrer borgernes retsstilling overfor urigtige oplysninger i radio og TV.

Den enkeltes retsstilling som forbruger må sikres gennem faste regler for varedeklaration, ankenævn og indsats mod vildledende reklame.

Data-alderens problemer

Der må opbygges et retsbeskyttelsessystem, som kan stå mål med de problemer, data-alderen skaber. Netop i en tid, hvor den enkeltes spillerum indskrænkes på mange områder af samfundsudviklingen, er det vigtigt, at den enkelte opnår fuld beskyttelse.

Ud fra effektivitetshensyn er der en tendens til at sammenlægge registre, der kan fortælle næsten alt om hver enkelt borger.

Regering og folketing må skabe et organ, som klart kan fastslå, indenfor hvilke grænser man må udnytte mulighederne for at få oplysninger fra dataregistre. Der gennemføres forbud mod, at man ved ansættelser kan anmode ansøgeren om tilladelse til at indhente oplysninger fra ellers lukkede registre.

Det er et afgørende led i beskyttelsen af det enkelte menneske, at en person selv kan få kendskab til og dermed kontrollere, hvilke oplysninger, der er registreret om ham. Som eneste undtagelse må gælde registre hos læger og på hospitaler.

En naturlig konsekvens af dette beskyttelseshensyn er, at der også skabes større offentlighed omkring de private oplysningsbureauer i form af autorisation og nærmere lovregler for deres virksomhed.

Misbrug af de forskellige data-registre skal være en strafbar handling på samme måde som andre overgreb imod det enkelte menneske.

SIKKERHED OG SAMARBEJDE

MALSÆTNINGEN for Danmarks udenrigspolitik må være at

- 1) Sikre Danmarks beståen som selvstændig stat.
- 2) Sikre de folkevalgte myndigheders handlefrihed i enhver situation.
- 3) Varetage danske handelsmæssige, økonomiske og kulturelle interesser i samkvem med andre lande.

4) Yde vort bidrag til den fredeliggørelse af verden, som også er afgørende for vor egen fred.

Danmarks udenrigspolitik bliver snarere bestemt af ændringer i verden omkring os end af udviklingen i vort eget land.

En vurdering frem til 1980 er behæftet med mange usikkerhedsfaktorer.

Sandsynligheden taler dog for, at Atlantpagten og Warszawapagten vil bestå og status quo i Europa være opretholdt. Sovjettropper vil formentlig stadig være til stede i de østeuropæiske stater, og amerikanske styrker vil, omend i reduceret antal, være stationeret i Vesteuropa – ikke mindst for at opretholde magtbalancen.

Vesteuropas økonomiske samling vil være fuldbåret og den politiske integration påbegyndt.

Den fattige verden – ikke mindst Afrika – vil efter alt at dømme opleve en række kup og oprør. Trods øget ulandshjælp og nogen fremgang i udviklingslandene synes afstanden mellem rige og fattige nationer at ville vokse.

Udviklingen kan blive præget af et svælg mellem teknologisk ekspansion, åndelig rodløshed og materiel umættethed.

Stadig hurtigere nyhedskommunikation og større turisme vil skabe en mere nuanceret kulturpåvirkning og menneskelig kontakt over størstedelen af verden. Forståelsen for andres problemer, synspunkter og vilkår vil vokse.

De teknologiske forandringer vil gøre det vanskeligere for næste generation at acceptere eksisterende normer. De unge vil søge nye veje, andre forklaringer og andre livsværdier.

Østeuropas og Sovjetunionens ungdom vil stille krav om bedre materielle og demokratiske forhold. En ny generation i den fattige verden vil sikkert nære en mere nuanceret utilfredshed. Dels vil forholdene dér være mere kaotiske, dels vil bebrejdelserne over det bestående blive rettet mod flere ansvarlige.

Uforudsete hændelser kan ganske vist revidere verdensbilledet. En krig i Mellemøsten vil måske konfrontere USA og Sovjet militært, og derved trues verdensfreden. Man kan heller ikke overse konsekvenserne af reelle oprør i østeuropæiske stater eller af et kinesisk opgør med Sovjetunionen.

I den aktuelle udenrigspolitiske debat bliver det stadig mere nødvendigt at udbrede kendskab til ikke altid lige iøjnefaldende kendsgerninger og faktorer. Kun derved kan vi sikre en udenrigspolitisk stillingtagen, der ikke svinger med øjeblikkets stemning, men som først og fremmest tager hensyn til, hvad der dybest set er ønskeligt for os og for kommende generationer.

I den situation, der her er skitseret, må Danmarks

udenrigspolitik få karakter af et både-og, og ikke et enten-eller.

Forsvars- og sikkerhedspolitik

Danmarks sikkerhedspolitik må tilrettelægges, så vort lands selvbestemmelsesret bevares. For at bevare friheden til selv at bestemme vor tilværelse, er det nødvendigt at opretholde et forsvar, der gør det muligt sammen med vore allierede at modstå angreb udefra.

Danmarks forsvar må derfor indpasses som et led i det fælles NATO-forsvar i overensstemmelse med den gældende traktats bestemmelser. Vi må råde over tilstrækkelige styrker inden for alle tre værn til umiddelbart forsvar mod eventuelt angreb. Vi må have forsvarsstyrker, der udgør et sådant beredskab, at de kan indsættes øjeblikkeligt mod forsøg på uvarslet angreb overalt i Danmark, så andre NATO-lande får mulighed for at komme os til hjælp. Foruden de stående styrker må forsvaret bygge på tilstrækkelige, veluddannede mobiliseringsstyrker og lokalforsvar. Hjemmeværnet indgår som et væsentligt led i forsvaret. Det må fortsat baseres på frivillighed. Hjemmeværnet medvirker – ud over sin forsvarsmæssige opgave – til at fremme befolkningens forsvarsvilje.

I overensstemmelse med den tekniske udvikling må der foregå en stadig modernisering af værnernes materiel.

NATO har ved selve sin eksistens vist sig at være krigsforebyggende. Det er derfor i vor egen interesse at opretholde vort medlemskab af Atlantpagten. Et troværdigt NATO-forsvar virker afskrækkende på en eventuel angriber. Alliancens solidaritet betyder, at et angreb på et af medlemslandene og derfor også på Danmark, vil blive betragtet som et angreb på alle og kunne udløse en stor krig med alle alliancens lande.

En udtræden af NATO vil derfor udsætte Danmark for risikoen for et isoleret angreb og vil samtidig forringe en effektiv planlægning og et rationelt vestligt forsvarssystem.

Som et led i NATO-forsvaret må Danmark opretholde en effektiv og hurtig varslingstjeneste. Efterretningstjenesten må have de nødvendige bevillinger og beføjelser til løsning af sine opgaver.

Hvis Danmark ikke kan løse sine forsvarsopgaver, vil vi blive et særligt sårbart led i NATO-alliancen.

Gennem NATO's politiske organer må vi sammen med vore allierede søge et mere positivt samarbejde med Østeuropa og Sovjet. Derved kan NATO virke for at nedtrappe den spænding, som er baggrund for pagtens eksistens.

Gennem 1970'erne vil Europa fortsat være nødt til i sin sikkerhedspolitik at stå sammen med det nordatlantiske område. Det er ikke i Europas interesse, hvis et

isoleret USA i stigende grad skulle søge at føre udenrigspolitik uden om Europa.

Danmarks sikkerhed er nøje forbundet med udviklingen syd for vor grænse. Det er derfor en afgørende forudsætning for vor sikkerhedspolitik, at Vesttyskland er medlem af NATO. Samarbejdet mellem Danmark og Vesttyskland om forsvaret ved landegrænsen og i Østersøen bør fastholdes, også fordi det er den eneste mulighed for dansk indflydelse på udviklingen i det mellemeuropæiske område.

Demokratiet er for os ikke blot en naturlig menneskeret, men også en forudsætning for fredens opretholdelse. Danmark må af den grund udnytte sit medlemskab af internationale organer til at modvirke en antidemokratisk udvikling hos vore partnere. NATO-alliancens værdi beror i høj grad på, at ingen af dens medlemslandes demokratiske styreformere kan drages i tvivl.

I takt med vor verdensdels politiske og økonomiske samling bør vi udnytte vore muligheder for at overtage et større ansvar for Europas sikkerhed.

Det må være regeringens og Folketingets opgave at oplyse offentligheden om de grundlæggende kendsgerninger omkring forsvars- og sikkerhedsproblematikken, så man på baggrund af et mere udførligt sagligt materiale kan føre en sober og nuanceret debat om disse afgørende problemer.

Europa og Norden

Bestræbelserne mod større økonomiske enheder må fortsætte, uden at den nationale og nordiske egenart sættes over styr. Europæisk og nordisk politik rummer intet modsætningsforhold. Det er nødvendigt både at fastholde vor kulturelle baggrund og at sikre vore økonomiske og politiske muligheder i et samlet Vesteuropa. Danmark må støtte Sveriges og Finlands forbindelser til Fællesmarkedet.

Danmark bør ved eventuelt medlemskab af EEC yde sin indsats for at styrke sammenholdet mest muligt også gennem en harmoniseret, europæisk lovgivning. Enhver bør have ret til at bo og virke, hvor han vil. Det må være et naturligt mål at stræbe efter en fælles europæisk møntfod.

Det konservative folkeparti vil arbejde for, at det vesteuropæiske fællesskab med tiden udvikler sig til et Europas Forenede Stater. Det er den eneste mulighed for at gengive Europa pladsen som en verdensdel, der foruden at løse egne problemer, også på lige fod med supermagter kan have afgørende indflydelse på verdenspolitikken.

Fællesskabets parlament må tillægges væsentlige beføjelser, og parlamentsmedlemmerne vælges ved direkte valg i de enkelte medlemslande.

Frem mod 1980 må Europa ikke kun udvikle levestandarden hos sig selv, men også arbejde for at ophjælpe de fattige verdensdele. Europa må udnytte muligheder for samarbejde eller andre former for øget kontakt med Østeuropa.

På politisk hold må forhandlinger med østeuropæiske lande indledes under respekt for de nuværende grænser. Fællesskabet bør stå åbent for de lande, der på selvbestemmelsens grundlag ønsker at deltage.

Danmarks og Europas politik må både tage sigte på at bevare freden og på at tilvejebringe den størst mulige sikkerhed mod politisk pres.

FN skal styrkes

De Forenede Nationers kompetence må øges, hvis FN skal have muligheder for effektivt at medvirke til fred i alle dele af verden. Generalsekretær og sikkerhedsråd må have større mulighed for at forebygge og eventuelt også gribe ind i truende konflikter. Der må etableres stående sikkerhedsstyrker, der skal kunne sættes ind med kort varsel.

Lande, der ønsker at nyde godt af FN's beskyttelse, bør være forpligtet til at modtage FN-styrker og beholde dem, sålænge FN skønner, at der er behov for deres tilstedeværelse. Medlemslande skal også på visse områder underkaste sig afgørelser, der træffes af en FN-voldgiftsret.

Danmark må vende sig imod undertrykkelse af folkegrupper som følge af race, religion eller politisk indstilling. Vi må derfor yde politisk støtte til afvikling af kolonialisme og undertrykkelse. FN's muligheder for at gribe ind overfor undertrykkelse og folkedrab i et medlemsland må øges. Det kan ske ved oprettelsen af stående sikkerhedsstyrker og ved at gøre FN til en klageinstans for nationale mindretal.

Der bør under FN's auspicer også oprettes et internationalt civilforsvarskorps, som i nødsituationer – og efter vedtagelse i generalforsamlingen – har uhindret adgang til medlemslandene for at kunne yde humanitær hjælp.

For at gøre FN mere slagkraftig bør Kina drages ind i den internationale samarbejdspolitik. Kina skal kunne indtage sin plads i FN med de rettigheder, som for øjeblikket tilkommer Formosa-regeringen. Formosa skal forblive som almindeligt medlem.

Stemmeretssystemet må tages op til vurdering. Det kan i visse situationer være uheldigt, at hvert land har én stemme uden hensyn til landets indbyggertal. Ethvert lands stemmeret skal kunne suspenderes, sålænge det ikke har overholdt sine økonomiske eller andre forpligtelser overfor FN.

FN må udbygge sine hjælpeorganisationer overfor de

fattige lande. Trods nationale bistandsprogrammer er det nødvendigt, at FN i stigende omfang står som koordinator af undervisningsprogrammer og en række andre udviklingsinitiativer.

Internationalt og nationalt bør man gennem forskning søge at skabe større viden om de forhold, som kan påvirke hele befolkningers indstilling og skabe grundlag for internationale kriser og konflikter.

Udviklingslandene

Danmark må i lighed med andre industrilandene yde sin andel i udviklingshjælpen.

Hjælpen skal have til formål at udvikle det stedlige erhvervsliv og mindske befolkningens sociale nød. Den skal kunne ydes uden hensyn til ideologisk baggrund. Men den må effektiviseres. Den internationale arbejdsdeling, som udviklingslandene kan bidrage til gennem forbedret teknik og økonomi, vil komme alle til gode i form af større produktivitet.

De rige lande må i samarbejde med udviklingslandenes regeringer og de internationale organisationer revidere udviklingshjælpens principper og metoder.

Den menneskelige indsats må øges. Der er stadig brug for frivillige, men deres opgaver må klart defineres. Målet må være en mere massiv indsats. I højere grad end hidtil må man kombinere den offentlige støtte med private investeringer, frivilligt arbejde, uddannelse og eksperthjælp. Kontakten mellem de udsendte og den lokale befolkning må udbygges. Det er mødet mellem dem, der er det egentlige grundlag for foreningen af nationale livsformer med europæisk teknisk viden.

Udviklingslandene må have større mulighed for at udvikle sig til industrisamfund. Derfor må verdenshandelen liberaliseres.

Private investeringer i udviklingslandene har vist sig at være de mest effektive. Gennem særlige skatte- og afskrivningsregler samt garantier må danske virksomheder opmuntres til at øge investeringerne i udviklingslandene. Der må skabes et nærmere samarbejde mellem yde- og modtagerland, så man undgår ineffektivitet i administrationen af bistanden.

Udlandshjælpen må ydes for længere perioder, så modtagerlandene får bedre muligheder for at planlægge deres udvikling. Hjælpen bør principielt gives uden købsklausuler. Danmark må arbejde for, at dette bliver international praksis.

Udviklingslandene må hjælpes til at kunne gøre en mere effektiv indsats for at udbrede kendskabet til familieplanlægning, så den stærke stigning i folketallet bremses.

DET MENNESKELIGE MILJØ

HVIS Danmarks velstand fortsat skal øges, er det af afgørende betydning, at landets tekniske formåen hele tiden forbedres. Mekaniseringen og automatiseringen må derfor fortsættes.

Hvis teknikken får lov at udvikle sig planløst, udgør den en fare for den menneskelige trivsel. Teknikken må tjene samfundets velfærd. Trivsel og tryghed må tillægges større betydning end hidtil i forhold til de rent materielle mål. Mennesket må ikke blive fremmedgjort i den verden, det selv har skabt.

Boligministeriet må udbygges til et miljø- og planlægningsministerium, der også skal omfatte de områder under andre ministerier, som beskæftiger sig med tilsyn og planlægning af det menneskelige miljø. Der må tillige oprettes et miljøråd og et miljøforskningsinstitut. Miljørådet skal bestå af arkitekter, sociologer, psykologer, socialmedicinere og andre sagkyndige og være et serviceorgan under det nye ministerium. Rådet har til opgave at kortlægge menneskets trivsel i miljøet. Miljøforskningsinstituttet skal dels forske og bearbejde oplysninger til brug for planlægningen af miljøet, dels koordinere uddannelse bl. a. af forureningseksperter.

Gennem planlægning skal vi udnytte de økonomiske ressourcer for at skabe bedre trivsel for alle. Skal dette mål nås, er det en forudsætning, at vi i samfundsplanlægningen erkender og tager hensyn til både de forskellige ønsker og behov, som findes nu, og dem, der vil opstå i fremtiden. Målet må være at skabe grundlag for, at hver enkelt borger opnår større frihed i valget af livsform.

Planlægning er kun et middel – ikke et mål i sig selv. Den skal ikke ensrette udviklingen, men skabe grundlag for at realisere samfundets og befolkningens muligheder. Planlægningen må dog ikke være mere bindende, end at der hele tiden er mulighed for at ændre den efter nye behov.

Effektiv planlægning

Forudsætningen for, at en planlægning bliver effektiv er, at planlægningsmålene formuleres. En løbende dialog mellem eksperter og politikere er nødvendig.

Det offentlige planlægning på de forskellige områder må samordnes og omfatte både den fysiske og den økonomiske planlægning samt en egentlig tidsfølgeplan. De store opgavers indbyrdes løsning må afpasses efter hinanden på en sådan måde, at erhvervene og befolkningen kan disponere efter, at opgaverne løses i den angivne rækkefølge.

Der gennemføres en samlende planlægningslov, som fastlægger ansvaret for og rammerne i perspektiv-, lands-

amts- og kommuneplanlægningen. Planlægningsloven må desuden sikre den størst mulige åbenhed og en effektiv retsbeskyttelse af borgerne.

Den første egentlige perspektivplan frem til 1985 bør følges op af løbende perspektivplaner.

En effektiv landsplan må sikre, at der afsættes de fornødne arealer til by- og landbrugsformål og til rekreative formål. Man må skabe forudsætningerne for en erhvervs-mæssig udvikling i alle landsdele.

En aflastning af hovedstadsområdet er nødvendig for at udnytte kapital og arbejdskraft på den mest hensigtsmæssige måde. Planlægningen må sigte imod et antal store byområder. En større udflytning af erhvervsvirksomheder og offentlige institutioner vil blive praktisk mulig, hvis serviceerhverv, uddannelsesinstitutioner, kultur- og fritidsfaciliteter, boliger og trafik anlæg er til stede. Egnsudviklingspolitikken må indrettes herefter, og statslige institutioner må flyttes ud, hvor det er sagligt rigtigt. Både økonomisk og socialt vil en udvikling i denne retning indebære betydelige fordele, og den må følges op af en decentralisering af de kulturelle aktiviteter.

Landsplanen skal udarbejdes i samarbejde med amterne og kommunerne og indeholde:

- en opdeling af landets jord til byformål, landbrugsformål og rekreative formål,
- en linjelægning for det overordnede trafik-, transport- og kommunikationsnet, og
- en placering af statslige institutioner og aktiviteter.

Den lokale planlægning skal koordineres af amtsrådene. På grundlag af de kommunale planer og gennem et mellemkommunalt samarbejde udformes en amtsplan, der er bindende for amtets og kommunernes dispositioner.

Kommunalbestyrelserne har ansvaret for en harmonisk udvikling af kommunerne, og de skal samordne den ønskede udvikling med kommunernes økonomi. Kommunalbestyrelserne skal udarbejde flerårige budgetplaner, der angiver rækkefølge og tidspunkt for opgavernes udførelse. I kommuner med mere end 25.000 beboere skal der udarbejdes sanerings- og byfornyelsesplaner.

Amtsplanen må omfatte:

- byudviklingsplaner, der udarbejdes i samarbejde med de enkelte kommuner,
- plan for balanceret erhvervs- og befolkningsudvikling i amtet og i forhold til landsudviklingen,
- trafik-, vandindvindings-, kloak- og forureningsplanlægning,
- planer for udlægning af reservearealer til uforudset udvikling og for permanent grønne områder mellem alle større bebyggelser,
- fredningsplan og plan over rekreative områder, således at det åbne land holdes fri for bebyggelse, der ikke er

naturlig for stedet,
plan for opgavernes rækkefølge, tidspunktet for deres udførelse og de økonomiske følger.

Fra miljø- og planlægningsministeriets side skal der ydes vidtrækkende bistand til amts- og kommuneplanlægningen.

Bolig- og fritidsmiljø

Boligens størrelse, indretning og omgivelser er af afgørende betydning for befolkningens levevilkår og dermed for hele familiens trivsel og børnenes opvækstvilkår.

Der må udvikles boligformer og boligmiljøer, som svarer til befolkningens forskellige ønsker, men man må ikke herved presse dem ind i bestemte mønstre og former. Kravet om frihed i valget af livsform omfatter også boligen.

Inden for de enkelte boligområder må man stræbe efter at skabe varierede boligmiljøer, omgivet af grønne områder og adskilt fra industriområder. Butikker, skoler, børneinstitutioner, legeområder, restauranter, sportsanlæg, ungdomshuse, biblioteker og andre samlingssteder skal indarbejdes i planlægningen.

I de eksisterende bymiljøer må man bevare eller genoprette et menneskevenligt miljø. Grønne områder skal sikres og nye skabes bl. a. i forbindelse med gårdrydninger og sanering af ejendomme og ejendomskomplekser. Gamle bygninger og bydele af historisk eller æstetisk værdi må bibeholdes og gennem indvendig istandsættelse og modernisering gøres til attraktive boliger. Kommunerne må pålægges pligt til at udforme planer for bevaringsværdige miljøer og bygninger. Særlig karakteristiske, gamle bykvarterer skal fredes, og saneringen af utidssvarende boliger og bydele videreføres. De forsøg, der er gjort med gågader og udelukkelse af trafikken fra fredede byområder, bør videreføres.

Fritidsmiljøet er ikke kun knyttet til boligen og dens nærmeste omgivelser. Både for dem, der ønsker at være sammen med andre mennesker i deres fritid, og for dem, der i stedet søger rolige omgivelser, må kommunerne skabe forudsætninger for rekreativ udnyttelse af de grønne og blå områder, for eksempel ved anlæg af motionsbaner, cykel-, gang- og ridestier og lystbådehavne.

Gennem planlægning må der skaffes plads til fritidshuse i de rekreative områder, men på en sådan måde, at bebyggelsen ikke ødelægger landskabsværdier.

Landskabsfredninger må i højere grad føre til større sammenhængende naturparker, og det offentlige må ved landskabspleje og renholdelse erkende sit ansvar for de fredede områder.

Store dele af befolkningen ønsker, at rammen om deres dagligdag skal være eget parcelhus eller en ejerlejlighed.

For at udvide mulighederne for, at så mange som muligt efterhånden kan få opfyldt dette ønske – og samtidig opnå den tryghed, der følger af at eje sin bolig – må man i højere grad end hidtil belønne opsparing til boligformål.

Boligen er et dårligt skatteobjekt, når man ønsker, at den enkelte familie i størst mulig udstrækning selv skal være med til at løse sit boligproblem. Der må derfor lægges loft over grundværdibeskatningen.

Det må sikres, at der i de kommende år bygges et tilstrækkeligt antal nye boliger. Derfor må omkostningsstigningen inden for boligbyggeriet bremses, blandt andet gennem:

- tilstrækkeligt udbud af grunde,
- krav om licitation ved alt offentligt støttet byggeri,
- bedre samarbejde mellem byggeforskning og boligproducenter,
- støtte til forsøg med ny teknik og nye materialer, som også kan billiggøre traditionelt byggeri,
- udvikling af fleksible boliger, hvis indretning kan ændres i takt med behovene,
- udvikling af industrielt fremstillede bygninger og af én-gangsgodkendte, typiserede bygninger og bygningsdele,
- forenkling af administrationsgangen i byggesager, bl. a. ved gennemførelse af en autorisationsordning, hvorved antallet af attester og tilladelser vil kunne mindskes væsentligt,
- nedbrydning af faggrænser, og
- udvikling af en egentlig eksportindustri inden for byggesektoren.

Gennem en gradvis udligning af den kunstige husleje-forskel mellem gamle og nye lejligheder skal man opnå et frit boligmarked. Rentesikringsordningen afløses af en rentelåneordning, således at det sociale byggeri efterhånden bliver selvfinansierende. Egentlige sociale boligproblemer skal løses gennem boligsikringsordningen.

Boligberettigelse må ikke være betinget af en vis opholdstid i kommunen, og de unges og de enliges muligheder for at blive godkendt som lejere skal forbedres.

Forureningen

I det omfang mennesket anvender naturen – luften, havet og vandløbene – som losseplads, ødelægger vi i dag, hvad det kan tage hundrede år at rette op. Røg, støj og møg påvirker det fysiske og psykiske velbefindende, men hidtil har vi først grebet ind, når skaderne var på-faldende.

Problemet har både et nationalt og globalt indhold, og der må gennem FN opstilles internationale forskrifter og skabes organer, der kan sikre den nødvendige kontrol.

Der må under miljø- og plantægningsministeriet opret-

tes fire forureningsråd: støjråd, luftforureningsråd, vandforureningsråd og jord- og produktforureningsråd. Miljørådet, som tidligere omtalt, skal vurdere de løsninger, der foreslås af de fire nævnte råd, og give indstilling til fagministerierne.

STØJ forringer den menneskelige trivsel og nedsætter præstationerne. En ansvarsplacering og klare mål for den grad af støjforurening, der kan tillades de forskellige støjkilder, er nødvendig.

For biler, motorcykler, knallerter og både indføres støjgrænser. Nye typer skal godkendes, ældre synes. Overholdelse påses ved stikprøvekontrol. For offentlige transportmidler tages afgørende hensyn til støjproblemet ved tildeling af holdepladser og garager. Samme hensyn tages ved planlægning af lufthavne og overflyvningsområder. Det må forhindres, at »overlydsbraget« og anden flystøj, der overskrider normerne, indtræffer over beboede områder.

For alle maskiner til brug i haven, ved vejarbejde og byggeri indføres maksimale støjgrænser og typegodkendelse, lige som anvendelse begrænses til tidsrum, der ikke i det væsentlige falder sammen med sove- og fritid. For større vej- og byggearbejder er det en forudsætning for igangsættelsestilladelse, at der er truffet rimelige foranstaltninger mod støjgener. For industrivirksomheder, håndværkervirksomheder, servicevirksomheder, restaurationer og forlystelsessteder udarbejdes retningslinjer, der stiller større krav til lydisolering. Byggetilladelse skal kunne nægtes på grund af støjulemper.

Den interne støj i beboelses- og erhvervsbygninger skal reduceres ved i byggelovgivningen at stille krav om angivelse af støjkilders placering og hvilke foranstaltninger, der foretages for at begrænse støjen. Der indføres maksimalværdier for tilladt.

LUFTFORURENINGSPROBLEMET må løses ved et samarbejde inden for større områder, fordi den forurenede luft føres vidt omkring.

Der indføres en røgløvslov, der fastsætter normer for røgens tilladte forureningsgrad. Der påbydes anvendelse af svovlfattig olie. Periodiske eftersyn sikrer, at alle anlæg opfylder normerne. Der må bygges flere fælles fjernvarmeanlæg og anstalter til destruktion af affald, fordi disse kan placeres hensigtsmæssigt for bebyggelser og lettere kan kontrolleres.

Da vi i Danmark i sommerhalvåret mest har vestlig vind, i vinterhalvåret mest sydøstlig vind, må større luftforurenere placeres nordøst for boligbebyggelserne.

Motorøretøjer i byerne udgør et stigende luftforureningsproblem. Alle biler skal udstyres med udstødningsaggregater. Der fastsættes faste regler for udstødningsindhold. Trafikken må føres hurtigt igennem bebyggede

områder, så starter og tomgang begrænses. Afgiftspolitikken overfor motorkøretøjer ændres, så man fremmer brug af de mindst forurenende brændstoffer.

VANDFORURENINGEN er tiltagende. Grundvandet forurenes især af sivebrønde og nedgravede olie- og benzintanke. Sivebrønde skal afskaffes. Nye brændselsolietanke må ikke nedgraves. Allerede eksisterende tanke skal inden en rimelig frist graves op.

Overfladevandet er en drikkevandreserve, som ikke må ødelægges ved afledning af skadeligt spildevand til søer og vandløb.

Havet, sunde, fjorde, vandløb og søer er rekreative områder, hvor plante- og dyrelivet skal bevares. Væsentlige ændringer af den naturlige tilstand må ikke finde sted. Kloak- og spildevand må forlanges renses ikke blot for bakterier og virus, men også for plantenæringsstoffer, der fremkalder ændringer i dyre- og plantebestanden.

Internationale overenskomster med strenge bøde- og erstatningsbestemmelser må etableres til hindring af skibenes udtømming af olie og affald.

JORD- OG PRODUKTFORURENINGEN udgør en direkte fare for den menneskelige sundhed. Landbrugsprodukterne kan forurenes indirekte ved anvendelse af gødningsstoffer, ukrudtsbekæmpende og medicinske midler. Der må være nøje kontrol og oplysningspligt.

Disse stoffer kan forrykke balancen i naturen. Danmark må deltage i den økologiske forskning, d. v. s. forskningen af samspillet mellem de levende organismer og deres omgivelser.

Det har afgørende betydning for befolkningens sundhed og for landbrugets fremtid som eksporterende erhverv, at vi stiller store krav til, at vore produkter er fri for skadelige kemikalier. Normerne for og kontrollen med anvendelsen af kemikalier i levnedsmiddelproduktionen må derfor styrkes, ligesom eventuelle bivirkninger må undersøges, inden nye kemikalier frigives til brug.

FORURENINGSKONTROLLEN må hovedsagelig placeres hos amterne efter ensartede regler for hele landet. Amterne skal råde over den nødvendige forureningskyndige tekniske stab.

Betalinger for de direkte forureningsbekæmpende investeringer må så vidt muligt påhvile den enkelte forurener. Der indføres særligt lempelige afskrivningsregler for investeringer til imødegåelse af forurening.

Visse former for éngangsemballage, kemikalier, rengøringsmidler og tilsvarende produkter, der optræder som forureningsfaktorer i naturen, forbydes.

Der må ydes støtte til forskning af, hvilke værdier, der kan udvindes af affald, og af metoder til destruering af vanskeligt nedbrydeligt affald.

Bekæmpelse af forurening kræver en mentalitetsæn-

dring hos den enkelte. Dette spørgsmål må behandles i skolerne, og det offentlige må deltage i antiforureningskampagner.

Der må i lovgivningen fastlægges klare regler, hvorefter man kan fastslå et ansvar for forurening, og både det offentlige, virksomheder og enkeltpersoner skal kunne pålægges strafansvar for lovstridig forurening.

Trafik

En balanceret økonomisk vækst i alle landets dele og erhvervenes konkurrenceevne er afhængig af et landsdækkende trafik-, transport- og kommunikationsnet, der udformes i de kommende år, og af den rækkefølge, opgaverne løses i.

Udbygningen af bane- og motorvejsnettet med tilhørende faste forbindelser over sunde og bæltter vil kræve store summer. Der må derfor foretages en nøje prioritering af de store trafikopgaver.

Storebæltsbroen er den mest presserende af de større trafikopgaver. Broen bør stå færdig i begyndelsen af 80'erne.

Planlægningen af de øvrige bro- og tunnelbyggerier må ske på en sådan måde, at erhvervene kan indstille sig på, at der i de kommende år løbende vil være store anlægsopgaver på dette område. Efterhånden som bygningen af Storebæltsbroen frigør arbejdskraft og maskiner, skal der ske en overførsel til anlæg af en fast forbindelse til Saltholm og Malmø.

Samtidig må hovedlandevejene og motorvejene gradvis udbygges. I stedet for anlæg af spredte delstrækninger bør der gennemføres en mere rationel færdiggørelse af større sammenhængende vejstrækninger. Landevejene skal befæstes til at kunne bære tungere godstransport.

Mangler i koordination af den offentlige transportvirksomhed kan føre til dobbeltinvesteringer og unødvendig spredning af ressourcerne. Udbygningen af broer, tunneler, veje, jernbaner og havne må derfor ske efter en samlet planlægning og tidsfølgeplan. Det må særlig fremhæves, at den forøgede containertrafik vil stille nye krav til danske havne. De forholdsvis kostbare containeranlæg må samles i de største havne.

Anlægget af en storlufthavn på Saltholm må ses i forbindelse med tidspunktet for bro/tunnelbygningen fra Amager til Saltholm. Begge dele må være færdiganlagt sidst i 80'erne. De investeringer, der er nødvendige for at bevare Kastrup Lufthavns internationale position og konkurrenceevne indtil overflytning til Saltholm sker, må foretages.

Trafikpolitikken indrettes efter, at de kommende år vil bringe en stærk stigning i lufttransporten såvel af personer som af gods. Forbindelsen mellem de store byer og

deres lufthavne må udføres således, at transporttiden nedbringes, enten ved direkte togforbindelse eller ved helikoptertransport. Ingen steder i landet bør afstanden til en rutelufthavn overstige 50-60 km.

Der skal være regelmæssig forbindelse imellem provinslufthavnene indbyrdes, og i hvert tilfælde må ruteflyvningen mellem København og provinslufthavnene foregå efter »bus-princippet« med kortere mellemrum og billettering ombord.

På kommunalt initiativ bør en udvikling i den private flyvning imødekommes ved anlæg af en række mindre lufthavne.

DSB's godstransport må udskilles og overgå til et forretningspræget koncessioneret selskab.

Trafikproblemerne er størst i de store byer. De kollektive transportmidler skal derfor udbygges og baseres på komfort og hurtighed. Omkring byerne anlægges et tilstrækkeligt antal parkeringspladser ved bus- og jernbanestationer. Omkring bykernerne, som skal aflastes for biltrafikken, må der bygges underjordiske parkeringsanlæg. I forbindelse med anlæg af en tunnelbane under Københavns indre bydele må man i løbet af 70'erne foretage en hurtig udbygning af S-banenettet, bl. a. til Amager, Køge, Roskilde og Nordsjælland. Der skal oprettes et Storkøbenhavns Trafikselskab.

Veltrafikken må baseres på hurtige udfaldsveje af motorvejsstandard, hvis nøjagtige linjeføring snarest må bestemmes. Fodgængerne skal beskyttes ved de store trafikårer.

Storebæltsbroen skal bygges og finansieres af et privat konsortium, eventuelt med staten som medindskyder. Taksterne skal være lavere end ved den nuværende overfart.

Finansieringsformen for den faste forbindelse mellem København og Saltholm må afhænge af lufthavnens organisationsform. Det konservative folkeparti foretrækker, at hele opgaven løses af en organisation med selvstændig finansiering.

Jernbane- og vejinvesteringerne finansieres af det offentlige, og kun i ganske specielle tilfælde med motorvejsafgifter. I forbindelse med anlægget af veje, der kan bære en tungere godstransport, må vægtafgiften gradueres efter akseltrykket.

REFORMER I UDDANNELSEN

SKOLE- og uddannelsessystemet må til stadighed være fuldt på højde med samfundsudviklingens krav. Målsætningen må være ikke alene at give den enkelte den viden, der er nødvendig i et samfund i stadig forandring, men i lige så høj grad at udvikle interesser og skabende evner, selvstændig tænkning, omstillingsevne og forståelse for samarbejde med andre.

Uddannelse bør ikke begrænses til børne- og ungdomsårene, men være mulig for den enkelte livet igennem efter behov. Blindgyder må undgås, og der må på alle trin være omstignings- og opstigningsmuligheder, så den enkelte kan finde den plads, der svarer til evner og færdigheder.

Der må være adgang til efteruddannelse, videreuddannelse og omskoling for alle, og der må være sammenhæng mellem folkeskolen og al videre uddannelse. Skrankerne imellem de forskellige uddannelser må nedbrydes, og den erhvervsmæssige specialisering indtræde så sent som muligt. Tidligere gennemført undervisning i andre uddannelser skal kunne godskrives, ligesom man må kunne kvalificere sig på et højere niveau gennem enkelte suppleringsfag eller fagkombinationer.

I det gældende uddannelsessystem undervises de svagest udrustede gennemgående i et for kort åremål. Uddannelsespligten må i løbet af 1970'erne udvides til 12 år heraf mindst 9 år i folkeskolen. Herefter kan man vælge mellem gymnasium, erhvervsuddannelse, forskellige højskoleformer og egentlig uddannelse i udlandet. Man må forhindre at der opstår unødvendige sociale problemer på grund af manglende uddannelser.

I fremtidens uddannelse må undervisningen være mere individualiseret. Man må anvende de indlæringsmetoder, der giver det største udbytte for den enkeltes evner og viden.

Voksenundervisningens placering i uddannelsesmonstret må udbygges. Gennem fritidsundervisningen og oplysningsforbundene må der være mulighed for at aflægge statskontrollerede prøver i tilvalgsfag på folkeskole- og gymnasieniveau.

Forbindelsen mellem folkeskolen, gymnasiet og de videregående uddannelser skal udvides og de forskellige lærergrupper have bedre indblik i hinandens undervisningsmetoder og vilkår. Alle underviseres uddannelse må derfor starte i de nye uddannelsescentre, så de alle får en fælles grunduddannelse med praktik og pædagogik som et vigtigt led.

Lærerne må aflastes for ikke-pædagogisk arbejde.

TV og radio kommer til at spille en større rolle i uddannelsesmonstret. Undervisningsministeriet skal have rå-

dighed over sendetimer til TV-undervisning.

Medleven og medindflydelse skal være selvfølgelig elementer i hele uddannelsesforløbet. På alle uddannelses-trin må der være mulighed for større indflydelse på egne forhold.

Europa vil blive en fælles arbejdsplads. De unge må have bedre muligheder for at uddanne sig i udlandet. En lang række udenlandske uddannelser må kunne godskrives i det danske undervisningssystem.

Folkeskolen

Den offentlige skole må baseres på en enhedsskole med tilvalg.

Ved alle skoler oprettes børnehaveklasse med adgang fra det femte år. Børnehaveklasse skal være den naturlige overgang til den egentlige undervisning, som begynder fra det fyldte sjette år. Gennem musiske aktiviteter skal man allerede i børnehaveklasse udvikle børnenes fantasi og skaberevner.

Folkeskolen skal give en bred, almen grunduddannelse med alsidig orientering om vort kulturgrundlag. Allerede på et tidligt tidspunkt i uddannelsen skal børnene stifte bekendtskab med den niveaudelte undervisning i enkelte fag. Der tilbydes eleverne tilvalg af bestemte fag i overensstemmelse med evner og interesser, uden at undervisningskvaliteten sænkes.

Tilvalgssystemet forudsætter en snæver kontakt mellem elever, skole og forældre. Forældrene må hele tiden være orienteret om barnets situation og tilvalgsfagernes muligheder.

De forskellige fags indhold må ændres på mange områder. Nye emner må tages op, og mindre væsentligt læsestof nedskrives. Undervisningen i fremmede sprog indføres så tidligt som muligt og indrettes efter moderne metoder. Gruppeundervisning vil i mange fag kunne supplere klasseundervisningen.

Folkeskolen afsluttes med en statskontrolleret prøve efter 9. eller 10. skoleår. Alt efter forudgående og efterfølgende uddannelse skal denne prøve kunne sammensættes frit, således at man kan tage realeksamen eller enkelte fag på realeksamensniveau, og andre på 9. eller 10. klasseniveau. På denne måde bliver skolen mere smidig, uden at der slækkes på kravet om, at den skal være alsidigt orienterende og kundskabsformidlende.

Undervisningen i tiende klassetrin skal viderebygge tilvalgene med erhvervsfagligt sigte, uden at der dog bliver tale om en egentlig erhvervsuddannelse.

Erhvervsvejledningen effektiviseres. En dialog mellem skole og erhverv er nødvendig for at skabe et glidende forløb fra folkeskolens undervisning til de faglige skoler.

Det kontrollerede, pædagogiske forsøgsarbejde må ud-

vides. Et uddannelsesråd for de grundlæggende uddannelser vil gennem analyser og vurderinger kunne fremme nyskabelser blandt andet i folkeskolen.

Privatskolernes eksistens må sikres gennem tilskudsordninger, der økonomisk ligestiller dem med de offentlige skoler.

Handicappedes undervisning

Undervisningen af handicappede og sent udviklede børn udbygges. Deres undervisning bør kun i undtagelsestilfælde foregå uden for det almindelige skolemiljø. Kommunerne skal løse eventuelle transportproblemer. Al undervisning af handicappede børn samles under undervisningsministeriet. Der skal etableres et samarbejde mellem undervisnings- og socialministeriet for at sikre handicappede børns udvikling allerede fra de første år.

Folkeskolens tilbud om specialundervisning skal følges op af lignende tilbud på tekniske skoler, fagskoler, handelsskoler og lign., således at handicappede får den størst mulige chance for senere at blive beskæftiget i erhvervslivet på lige fod med andre unge.

Skolens mulighed for at hjælpe elever med adfærdsvanskeligheder udbygges gennem udvidet observationsundervisning, skolepsykologisk rådgivning og et nærmere samarbejde med børne- og ungdomsforsorgen.

Gymnasiet

Overgangen til gymnasiet sker normalt fra 9. klasse, men skal også være mulig fra 10. klasse. Der fastsættes bestemmelser for omfanget af tilvalgsfag, der direkte giver adgang til gymnasiet.

Det primære mål med gymnasiet er at give eleverne et dybtgående kendskab til sammenhængen i vort kulturmønster og dagens samfund. Gymnasiet skal gennem et højt undervisningsniveau være et forbindelsesled fra folkeskolen til de videregående mere teoretiske uddannelser. Enhedsprincippet i folkeskolen videreføres i gymnasiet med en fælles grundstamme omfattende sprog, matematik, samfundsorientering og humanistiske fag. Gennem tilvalg skal eleverne kunne specialisere sig til en senere videreuddannelse.

Gymnasiet afsluttes med en studentereksamen, der normalt giver adgang til uddannelser på universitetsniveau. Gymnasiekapaciteten må udvides. Højere forberedelseseksamen bør, som det oprindeligt var hensigten fortrinsvis søges af dem, der har været ude af undervisningssystemet.

Erhvervsuddannelsen

Overgangen til den faglige grunduddannelse sker normalt efter det tiende uddannelsesår.

Den faglige grunduddannelse bør gøres mere tiltrækkende. Den indledes på brancheskoler med en almen, faglig og teoretisk undervisning. Den videreføres med den egentlige praktiske specialuddannelse på én eller flere anerkendte virksomheder, baseret på et kontraktforhold. Uddannelsen afsluttes med teoretisk undervisning og eksamen, der omfatter arbejdsmarkedspolitik, psykologi, ledelsesprincipper og samarbejdsformer. Grunduddannelsernes længde afpasses efter elevens alder, uddannelsesmæssige forudsætning og de enkelte fag.

Erhvervsuddannelserne skal opbygges af et antal uddannelsesblokke, der kan gennemføres hver for sig og i et tempo og på en måde, der svarer til den enkelte uddannelsessøgendes individuelle tempo.

Efteruddannelses- og omskolingsmuligheder skal koordineres med grunduddannelserne og bør kunne finde sted som deltidsundervisning sammen med erhvervs-mæssigt arbejde. Denne uddannelse skal kvalificere til videregående uddannelser og åbne adgang for ikke-faglærte til at blive ligestillet med faglærte.

Lærestudier og universiteter

For at imødekomme det moderne samfunds krav om større smidighed i uddannelsesstrukturen og effektive, korte uddannelser skal de højere lærestudier og universiteter fortsætte med at indføre den trindelte undervisning.

Dette må indebære,

- at optagelse er betinget af en adgangsprøve, hvis indhold fastsættes af den modtagende institution efter samråd med undervisningsdirektoratet. Proven kan være studentereksamen eller højere forberedelseseksamen, hvis tilvalgsfagene giver de tilstrækkelige kvalifikationer til at påbegynde studiet. Også andre personer kan optages, mod at bestå adgangsprøven,
- at de studerende på et tidligt tidspunkt gennem en prøve kvalificerer sig til fortsat videreuddannelse,
- at der skabes friere fagkombinationer på tværs af traditionelle faggrænser og dermed større variationer i afgangseksamenernes faglige indhold,
- at mere uvæsentligt læsestof bortskæres,
- at der opnås en bedre udnyttelse af studietiden gennem længere semestre, effektiv planlægning og rådgivning hele studiet igennem,
- at der foretages en hurtig udbygning af uddannelsescentre.

Trindelningen kræver en forudgående afklaring af, hvilke stillinger og hvilken lønplacering de forskellige uddannelser giver adgang til.

Universiteterne og de højere lærestudier bør administreres under ét af et direktorat, som i samarbejde med

institutionerne planlægger og koordinerer de forskellige studier.

For at sikre den bedst mulige undervisning og forskning bør professorernes rent administrative opgaver udskilles. Professorerne skal kunne vælge mellem at lægge hovedvægt enten på undervisning eller forskning. Lærere og professorer kan ansættes på åremål med mulighed for genansættelse.

Der skal ikke fastlægges et bestemt forhold mellem forsknings- og undervisningsbevillinger. Forskningsbevillinger må i højere grad følge personen og være knyttet til en afgrænset opgaves løsning. En sådan praksis må ikke angribe grundforskningens frihed.

Uddannelsesstøtte

Målsætningen for uddannelsesstøtten må i sin endelige udformning være, at ingen af økonomiske grunde hindres i at påbegynde eller videreføre en uddannelse, som den pågældende har vilje, evne og lyst til.

Den nuværende økonomiske støtte har ikke været tilstrækkelig til at sikre en ligelig social og geografisk rekruttering til gymnasiet og de forskellige højere uddannelser. Udbygningen af støtten må i de nærmeste år fortrinsvis komme lærlinge og eleverne i de ældste klasser til gode, så man undgår, at unge forlader uddannelsessystemet af økonomiske grunde.

De grupper, som gennem en lang uddannelse opnår særligt høje indkomster, må gennem tilbagebetaling af støtten bidrage til større social lighed. Efter myndighedsalderen skal støtten derfor fortrinsvis ydes som lån.

Fra undervisningspligtens ophør og indtil myndighedsalderen gives støtten som legater efter trangkriterier.

Efter myndighedsalderen skal støtten – uafhængig af forældre- og ægtefælleindkomst – som hovedregel være lån, der først er rentebærende efter uddannelsens ophør.

Tilbagebetaling finder sted, når låntageren har en indkomst, der svarer til den gennemsnitlige førsteårsindkomst på det pågældende uddannelsesstrin. Den skal tidligst begynde et år efter uddannelsens ophør. Tilbagebetalingsperioden afpasses efter uddannelsens normerede længde.

Den økonomiske støtte gives efter ensartede kriterier til alle uddannelser af mere end tre måneders varighed. Den bør være så stor, at den kan dække den uddannelsessøgendes rimelige leveomkostninger under hensyn til den pågældendes alder.

Også efter myndighedsalderen må der være adgang til at opnå legater for at sikre en risikofri start på en uddannelse. Legaterne må aldrig udgøre mere end en tredjedel af den samlede støtte til uddannelsen og kan højst beløbe sig til sammenlagt et års støtte.

KULTUREN – EN DEL AF HVERDAGEN

LIGESOM vi kan skabe en ny værdighed i menneskets forhold til arbejdspladsen gennem medindflydelse og medansvar, kan vi give fritidstilværelsen øget indhold ved tilbud om selvudfoldelse og medleven i kunst og kulturliv. For det konservative folkeparti er det afgørende at værne det enkelte menneskes ret til at forme sin egen tilværelse og realisere sin egen opfattelse af meningen med tilværelsen.

Kristendom og kirke

Det konservative folkeparti ønsker, at vi i vort samfunds videre udvikling skal bygge på den kristen-humanistiske livsholdning, der kan give det enkelte menneske inspiration til åndeligt engagement og kristent ansvar. Til at sikre denne udvikling anser vi folkekirke-ordningen for den mest liberale og rummelige kirkestruktur, og vi vil virke for yderligere styrkelse af menighedslivet og videre demokratisering af menighedsrådenes arbejde og kompetence. Vi anser det for væsentligt at sikre fyldestgørende kristendomsundervisning for vore børn og unge – med vægt på de ældste klassetrin i folkeskolen og i de videre uddannelsesforløb, hvor de unge er modne til overvejelse og sideløbende med andre fag også orienteres i andre religioner og andet idéstof.

Alsidigt kulturliv

Vort politiske mål er ikke blot øget effektivitet og stadig stigning i den samlede velstand. Der er brug for og råd til at anvende en del af velstandsstigningen til at skabe trivsel for mennesker både på deres arbejdsplads og i deres fritid. Kulturpolitikken er ikke blot et afgrænset område, der omfatter aktiviteter i kunst, kirke og skole.

Der er en nær forbindelse mellem kultursyn, kulturudfoldelse og hele samfundsudviklingen.

En økonomisk politik med øget velstand giver mulighed for, at samfundet og den enkelte borger bedre kan fremme kulturelle aktiviteter. Den kulturelle udfoldelse skal ikke være reserveret for mennesker med særlige kundskaber og uddannelse. Kulturudbuddet må være præget af alsidighed, og man må undgå en ensidig politisering af kulturudbuddet.

Hidtil har skolen næsten udelukkende forberedt mennesker til en tilværelse i arbejdslivet. Med øget fritid for alle må skolen også sigte mod at skabe forudsætninger for et indholdsrigt fritidsliv for hver enkelt. Den musiske undervisning må udvides. Også udenfor den egentlige undervisningstid må der gives eleverne tilbud i musik, bildende kunst, dramatik og litteratur. Forståelsen for

kunstens værdi må lægges allerede i de unge år.

For alle aldersgrupper må det offentlige være i stand til at stille de fornødne lokaler til rådighed, også til de forskellige former for foreningsaktiviteter og ungdomskorps.

I idrætslivet må der være mulighed både for konkurrencesport og motionsudøvelse. Det må være kommunernes opgave at stille de fornødne idræts- og motionsanlæg til disposition. Aktiviteterne skal fortsat være baseret på frivillige ledes indsats.

En større kulturel aktivitet, hvor befolkningen selv lever med, kræver bedre bygningsmæssige rammer. Ægte og levende kulturcentre kan ikke skabes ved en offentlig beslutning, men fordrer interesseredes initiativ. Kommunerne må skaffe egnede lokaler til grupper af borgere, som selv vil stå for fritidsaktiviteter af kulturel eller anden art. Man bør undgå offentlig støtte til institutionsprægede, ensartede kulturcentre, og hellere være åben overfor nye, spontane initiativer. Der må ske en fortsat forøgelse af den kulturelle aktivitet i forbindelse med bibliotekerne.

Det er en dansk opgave at opretholde dansk kulturs livsmuligheder uden for det egentlige Danmark. Vi har en særlig forpligtelse til at støtte dansk kulturelt og folkeligt liv i Sydslesvig. Staten må foranledige, at Danmarks Radio forbedrer radiobetjeningen af danske i udlandet og TV-dækningen i Sydslesvig.

Kunsten, kunstneren, publikum

En aktiv kulturpolitik kan bidrage til, at vi kan videreføre en selvstændig dansk kunst. Offentlig støtte skal virke som igangsætter af kunstnerisk produktion og kulturel udfoldelse, så kunsten kan eksistere og udvikle sig frit. Målet må være at sikre kunstnerens fulde frihed, at åbne kunsten for et stadig større publikum og skabe bedre kontakt mellem publikum og kunstner. Kulturlivet skal udfolde sig frit, og staten må respektere den bedømmelses- og udvælgelsesproces, der finder sted i et frit ikke-centraliseret kulturliv.

Den økonomiske støtte skal ydes til kunstværket i stedet for til kunstneren som person. En støtte til værket i alle dets former åbner også mulighed for – sammen med bedre kunstforståelse i befolkningen – at støtten til kunstneren efterhånden bliver overflødig. Kunstnerne skal kunne leve af deres produktion. En støtte til værket er ikke en socialt betinget foranstaltning, men et udtryk for, at det offentlige erkender sin opgave som forbruger af kunst.

Offentlige institutioner og teatre bør i højere grad bestille værker hos kunstnerne. Opkøb af bildende kunst og bestilling af værker hos dramatikere og komponister må være den afgørende støtteform til disse kunstarter.

Samtidig med, at det offentlige køber mere kunst, må man gå nye veje for at sikre, at befolkningen møder kunsten i hverdagen. Det kan ske gennem offentligt arrangerede vandrestillinger og gennem låneordninger, så værker i offentlig eje præsenteres for en større kreds i offentlige kontorer, på private arbejdspladser, i skoler og forsamlingslokaler.

Ved opførelsen af større offentlige bygninger må afsættes særlige beløb til kunstnerisk udsmykning. Kunstnerne må engageres fra byggeriets begyndelse.

For at sikre alsidighed i kunstvalget, bør udstillingerne decentraliseres mest muligt. Indkøb af kunst skal afgøres af lokale, folkevalgte bestyrelser og ikke af kunstfondudvalget, der alene skal have rådgivende indflydelse. Ligeledes må engagering af skabende og udøvende kunstnere i videst mulig udstrækning overlades til foreninger og andre grupper af kunstinteresserede.

Den skrivende danske kunst har vanskelige vilkår, fordi den først og fremmest henvender sig til den talsvage danske befolkning. Det vil være en væsentlig støtte at godtgøre forlagene den moms, som opkræves på bogsalg. Følgen vil blive lavere bogpriser og dermed større oplagsmuligheder. Det er en enkel og generel støtte til produktionen af danske bøger og bedre end støtteordninger til enkelte, udvalgte skribenter. Forfatterne må have en mere rimelig betaling for udlånet af deres bøger på biblioteker.

Støtten til dansk musik skal ikke kun bestå i bestilling af værker hos komponister og en støtte til selve det indledende, skabende arbejde. Man må også sikre, at danske komponister får større muligheder for at få deres værker opført.

Der bør inden for Det kgl. Teater oprettes en særlig scene for opera og ballet.

Uddannelsesniveaueet må være ens på samtlige landets konservatorier.

Offentlige tilskud er nødvendige for at sikre en tilstrækkelig teaterdrift for hele befolkningen. Men det forekommer ikke rigtigt at give støtten til enkelte teatre efter enkelte års særligt store underskud. Det konservative folkeparti går ind for generelle ensartede støtteordninger for at sikre kontakt mellem teater og publikum og for at undgå, at teatret blive sekterisk og dramaet en isoleret, publikumsfjern kunstart.

Teaterstøtten må især gives som tilskud til abonnementsordninger. Det er vigtigt at støtte dannelse af publikumsorganisationer og at medvirke til en udvidelse af abonnementsordningerne. For at udbrede kunstforståelsen bør driften af børne- og ungdomsteatre sikres den nødvendige økonomi.

Skuespilleruddannelsen må ske i forbindelse med et

teater og ikke alene på særlige skoler.

Der må skabes et nært samarbejde mellem teatrene og fjernsynet, så teaterforestillinger langt oftere kan transmitteres i TV.

Støtten til filmkunsten må ændres. Filmfonden bør ledes af kulturpersoner, der ikke er direkte engageret i filmproduktionen. Der uddeles alene præmier til færdige film og til filmproducenters første arbejde. Det ligger i filmens natur, at den ikke kan bedømmes, før den er produceret. Dog kan der ydes produktionsstøtte til filmproducenters debutarbejder.

Bevillingssystemet må ophæves samtidig med, at man sikrer sig imod biografkæder eller andre former, der kan føre til et ufrit marked.

Radio og fjernsyn

Statsmonopolet på radio og fjernsyn skal afskaffes. En TV-kanal 2 skal drives af et nyt og af Danmarks Radio uafhængigt selskab. Samtidig bør radioens programmer begrænses til to. Det tredje program må overlades til det nye selskab. Dets økonomiske baggrund kan skabes gennem reklameindtægter både i fjernsyn og radio. Koncessionen for det private selskab skal indeholde klare garantier for kvalitet, alsidighed og politisk uafhængighed. Det nye selskab skal ledes af et råd, der er uafhængigt af annoncerinteresser. Der må ikke reklameres ved hjælp af sponsorprogrammer. Reklamer må kun bringes før eller efter de enkelte udsendelser.

Kun ved at oprette to sendesystemer, der er aldeles uafhængige af hinanden, vil man få den konkurrence både med hensyn til programmer og økonomi, som forbrugerne har krav på.

TRIVSEL OG TRYGHED

FAMILIE- og socialpolitikken skal medvirke til at bevare familien som tilværelsens centrum. Det er i familien, grunden skal lægges til udviklingen af børnenes selvstændighed og demokratiske holdning.

Kvindens ligeret skal virkeliggøres. Der må gennemføres lige løn for lige arbejde. Samfundet må plantægges sådan, at mand og kvinde frit kan afgøre, hvem der skal lægge hovedarbejdskraften i hjemmet.

Der skal oprettes tilstrækkelig mange børneinstitutioner og fritidscentre. Mulighederne for børnepasning ud over de sædvanlige åbningstimer i institutionerne udbygges. Dette vil give moderen bedre chancer for videreuddannelse. For at udvide valget mellem børnepasning og udearbejde forhøjes børnetilskuddene samtidig med, at det offentlige tilskud til børneinstitutionernes drift reduceres. Højere børnetilskud vil altså modsvares af højere

og mere ensartede takster i børneinstitutionerne. For at give barnet de bedst mulige startbetingelser indføres der et særligt tilskud i form af småbørnstillæg til alle børn under tre år.

Heldagsbørneinstitutioner skal, ikke mindst af pædagogiske grunde, suppleres med halvdagsbørnehaver. Private initiativer, der kan aflaste behovet for offentlige børne- og ungdomsinstitutioner, må stimuleres.

For at skabe bedre udfoldelsesmuligheder for familien er det nødvendigt, at der i boligområder indrettes familievenlige miljøer med lege- og udfoldelsesmuligheder.

Forældrene må gennem forældrenævn sikres indflydelse i børneinstitutioner.

I adoptionsloven må indføres en regel om, at »glemte« børn skal kunne bortadopteres, når pårørende ikke har vist interesse for dem i en periode af 2 år.

Familiens samlede situation skal være udgangspunkt for den sociale bistand. Familievejledningen må udbygges, og der må i det sociale arbejde lægges større vægt på besøg i hjemmene.

Med udgangspunkt i den ny socialreform må der lægges vægt på,

- at det sociale system gennem sine servicefunktioner virker forebyggende,
- at der sker en koordinering mellem den sundhedsmæssige og økonomiske bistand, for eksempel gennem udvidede helseundersøgelser og behandlinger allerede fra de tidligste år og op gennem alle aldre,
- at samarbejdet mellem børneinstitutioner, skoler og socialforvaltninger udbygges,
- at trangssituationer klares i deres første fase og
- at omsorgen omkring barnets opvækst i årene før skolealderen bliver forstærket, sundhedsmæssigt, pædagogisk, socialt og økonomisk.

Informationen om det sociale system må forbedres, så enhver har kendskab til sine muligheder og rettigheder.

For at det sociale system kan komme til at virke efter sin hensigt, er det nødvendigt med efteruddannelse af det nuværende sociale personale.

Selv om samfundet overtager flere af de sociale funktioner, må der stadig være en frivillig indsats på det sociale område, ikke mindst for fysisk som psykisk handicappede og ældre i omsorgsarbejdet.

Familier, der selv påtager sig det offentlige pligter overfor handicappede, må have økonomisk godtgørelse.

Evnesvage, varigt psykisk og fysisk handicappede og andre sociale minoritetsgrupper må sikres værdige levevilkår gennem forøget institutionsbyggeri og opførelse af flere uddannelses- og behandlingscentre.

Den ældre generation

Ældre skal have bedre muligheder for at blive i aktivt arbejde. For at fremme beskæftigelsen af ældre, opmuntres erhvervene til at indrette særlige arbejdspladser med lettere beskæftigelse og til at udvide mulighederne for deltidsarbejde. Pensionister, som ønsker at arbejde ud over 67 års alderen, skal, når de fylder 70 år, kunne opnå et rimeligt ventetillæg.

Ældre, som ikke har mulighed for at klare deres job eller opnå efteruddannelse, må kunne trække sig tilbage før den normale pensionsalder uden at lide for store økonomiske afsavn. Førtidspensionering er normalt en nødløsning, men den skal kunne ydes også med baggrund i sociale vanskeligheder og ikke kun ud fra en strengt lægelig vurdering.

Familie- og socialpolitikken lægges til rette, så ældre kan blive i deres eget hjem så længe som muligt. Dette kræver:

- udbygning af hjemmehjælp og hjemmesygepleje, hvor det opsøgende arbejde skal have en større prioritet, for eksempel gennem frivillige korps, der efter aftale med de sociale forvaltninger besøger de ældre,

- udbygning af omsorgsarbejdet, både kommunalt og med mulighed for foreningers eller organisationers medvirken,

- større forståelse for de ældres særlige forhold ved indretning af kollektivhuse,

- placering af pensionist- og plejeafdelinger i kollektive bebyggelser,

- flere plejehjem og nær kontakt mellem plejehjem, hospitaler og omsorgsarbejdet,

- pensionssystemets nuværende bestanddele, folkepension, tillægspension og pensionstillæg samlet i ét pensionsbeløb, der er ens for alle.

Først som overbygning på dette system gennemføres en indtægtsbestemt tillægspension, som står i forhold til tidligere indkomst. Denne overbygning bør afvente udbygningen af det samlede trykkesystem for ældre med omsorg og aktivitetsmuligheder og tilbud om hjælp i hjemmet.

Aktiv arbejdsmarkedspolitik

En aktiv arbejdsmarkedspolitik har til formål at skabe fuld, varig og produktiv beskæftigelse for alle.

Arbejdsformidlingen må virke på en sådan måde, at den tilpasses strukturændringerne. Omskoling og efteruddannelse spiller en central rolle i et samfund under forvandling.

Al erhvervsuddannelse bør samles i en erhvervsuddannelseslov, der omfatter lærlingeuddannelse, efteruddannelse, opskoling og omskoling.

I tilfælde af arbejdsløshed skal de pågældende gennemgå midlertidig omskoling og videreuddannelse.

En løbende efteruddannelse vil være nødvendig for de fleste på arbejdsmarkedet.

Under uddannelser bør der indenfor nærmere fastsatte indtægtsgrænser ydes fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste. Uddannelsesydelserne dækkes af en erhvervsuddannelsesfond, der skabes med bidrag fra såvel arbejdsgiver som arbejdstager.

Arbejdsformidlingen må etablere særlige kurser for ældre og gennem oplysning være med til at nedbryde fordomme mod ansættelse af ældre arbejdskraft.

Hvis der ikke gennem efteruddannelse og omskoling er mulighed for at sikre alle en rimelig aflønning, må samfundet medvirke til at tilvejebringe særlige beskæftigelsesmuligheder, for eksempel i form af beskyttede værksteder. I sammenhæng hermed må revalideringen omfatte socialt handicappede på linje med fysisk og psykisk handicappede.

Til virksomheder, der beskæftiger handicappede enten individuelt eller på beskyttede arbejdspladser, yder det offentlige et tilskud til lønnen. Stat og kommune må gå i spidsen med ansættelse af handicappede.

For at skabe større bevægelighed på arbejdsmarkedet udvides mulighederne for deltidsarbejde. Arbejdsformidlingen må have mulighed for at skaffe lejligheder og dække flytteomkostninger og udgifter ved dobbelt husførelse.

Faggrænser på arbejdsmarkedet, som hæmmer arbejdskraftens bevægelighed, nedbrydes. Regeringen må tage initiativ til forhandlinger med arbejdsmarkedets parter om dette spørgsmål.

Tryghed på arbejdspladsen

I takt med automatiseringen og den stærke vækst i antallet af ansatte i servicefagene skal alle lønmodtagere efterhånden opnå funktionærlignende status. Dette vil med tiden medføre, at samtlige arbejdstagere får fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste under sygdom og ulykke.

Under arbejdsløshed ydes tilnærmet fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste, og en arbejdsløshedsforsikring for alle indbygges i det sociale system.

Der gennemføres yderligere en lovpligtig forsikring til dækning af efterløn til efterladte i seks måneder.

Staten må bidrage til løsning af lavindkomstproblemet gennem forhøjelse af de skattemæssige personfradrag.

For at sikre funktionærerne imod urimelige afskedigelser oprettes et afskedigelsesnævn, hvor man i højere grad end ved de almindelige domstole kan tage hensyn til forhold, der vanskeligt lader sig nedfælde i lovparagraffer, som for eksempel aldersbestemte afskedigelser.

Den erhvervsmæssige strukturomlægning rammer ikke mindst den ældre del af funktionærstanden. For de yngre kan problemet delvis løses gennem uddannelse. Denne må for de ældre suppleres med en afskedigelsesløn. For eksempel én måneds løn efter seks års uafbrudt ansættelse i samme virksomhed stigende til et halvt års løn efter 21 år.

Forskning af det fysiske klima på arbejdspladsen – herunder støj- og andre forureningsproblemer – skal iværksættes.

I forbindelse med det sygdomsforebyggende arbejde skal arbejdstilsynet kunne forlange bedriftslægeordning indført på arbejdspladser, hvor arbejdet må anses for at være særlig sundhedsfarligt eller psykisk belastende.

Ferielægningen smidiggøres i takt med ændrede ferievaner og voksende fritid.

Der må stiles mod en fælles lønmodtagerlovgivning med den størst mulige tryghed i ansættelsen for samtlige lønmodtagere.

Trivsel på arbejdspladsen

Det bliver en af de kommende års fællesopgaver at fremme den menneskelige trivsel og arbejdsglæde i et moderne industrisamfund, der præges af effektivitet og automation.

Trivsel på arbejdspladsen er betingelsen for det enkelte menneskes personlige udfoldelse og virkelyst, og arbejdspladsens klima har afgørende betydning for trivsel i familie- og fritidsliv.

Medarbejdernes initiativ og medleven skal opmuntres, og tilhørsforholdet til arbejdspladsen styrkes. Der må skabes faste regler for en grundig orientering og drøftelse, omfattende alle grupper af ansatte. Herved forbedres grundlaget for at give hver enkelt medindflydelse og medansvar.

På arbejdspladser – offentlige som private – med mere end 50 ansatte skal medarbejderne gennem særlige kontaktorganer med ligelig repræsentation af arbejdsgivere og arbejdstagergrupper have medbestemmelse og medansvar i spørgsmål om arbejdsforhold og personalepolitik.

Om nødvendigt må samfundet sikre, at der tages hensyn til enkeltgruppers interesser – f. eks. funktionærernes – når arbejdsmarkedets hovedorganisationer udvikler regler for medindflydelse og medansvar.

De ansatte på offentlige arbejdspladser må have samme mulighed for medindflydelse og medbestemmelse som de ansatte i det private erhvervsliv.

For at styrke forholdet mellem virksomheder og lønmodtagere skal medarbejderne i større virksomheder kunne vælge en repræsentation, der får indblik i virksomhedens ledelse. Denne repræsentation etableres under en

form, der efter den pågældende virksomheds struktur er mest praktisk, i aktieselskaber, andelsselskaber m. v. gennem bestyrelse eller iøvrigt gennem tilsynsråd, repræsentantskab eller lignende organer.

Gennem uddannelse og forsøg må man udvikle nye ledelsesformer, for at medarbejderne gennem gruppesamarbejde overalt i virksomhedens organisation kan inddrages i afgørelserne omkring det enkelte arbejde og dets udførelse. Herigennem kan der hos medarbejderne skabes et incitament til medleven i arbejdspladsens forhold og en trang til gennem supplerende uddannelse at udvikle deres kunnen.

Arbejdslederne får en central stilling i den nye tid. Forbedringer af arbejdslederuddannelsen må derfor gennemføres.

Samfundet skal opmuntre de nye ledelsesformer gennem tilvejebringelse af ledercentre, eventuelt på nordisk basis. Her skal en egentlig lederuddannelse opbygges.

Ejendomsret for alle

Den enkelte medarbejders forhold til arbejdspladsen og erhvervslivet kan få nye perspektiver gennem udbyttedeling og udbredelse af ejendomsretten til virksomhederne.

Lønmodtagerne skal derfor have skattefrihed for udbyttedeling der bindes i aktier, investeringsforeninger og obligationer.

I en stadig udbredelse af ejendomsretten og indførelse af økonomisk demokrati må alle befolkningsgrupper have mulighed for at være med uden hensyn til medlemsskab af bestemte organisationer. Det skal være en individuel ejendomsret for den enkelte borger, og ikke en kollektiv ejendomsret administreret af organisationerne.

Alle skal opmuntres til at erhverve aktier og dermed blive medejere af danske virksomheder. Det konservative folkeparti foreslår:

- at skabe større åbenhed omkring danske aktieselskaber ved krav om mere fyldige beretninger, bedre regnskabsoplysninger og sikring af mindretal blandt aktionærer,
- at afskaffe dobbeltbeskatning af aktieudbytter,
- at lempe kapitalvindingsafgiften for mindre aktieposter,
- at sikre indskydere indflydelse i investeringsforeninger, og
- at alle befolkningsgrupper får adgang til at henlægge en del af deres indkomst til en investeringsfond uden først at skulle betale skat af denne del af indkomsten. Når midlerne atter trækkes ud af investeringsfondene skal de principelt beskattes – medmindre de geninvesteres i for eksempel bolig, egen uddannelse eller støtte til børns uddannelse.

Hvor der finder en kapitalkoncentration sted, kan der ligge en fare for den enkelte borgers økonomiske og personlige frihed. Derfor ser det konservative folkeparti en udbredelse af den individuelle ejendomsret til alle borgere som en af de mest afgørende forudsætninger for at bevare et levedygtigt demokrati.

MODERNE ERHVERVSPOLITIK

ET STADIGT mere produktivt og moderne erhvervsliv er forudsætningen for vort samfunds fortsatte økonomiske vækst og dermed for den enkeltes fremtidige levestandard og de opgaver, det offentlige kan påtage sig. Erhvervslivet bør ikke anskues i sin gammeldags snævre betydning. Det omfatter alle, der er beskæftiget i virksomhederne.

Erhvervene og deres organisationer må selv medvirke til at fastholde og udbrede forståelsen for, at det private initiativ er den afgørende drivkraft for produktionens vækst, og at et konkurrencedygtigt og rentabelt erhvervsliv er i alles interesse. Det kan ske gennem større åbenhed med forståelse for og hensyntagen til helheden og ved en positiv medvirken til udbredelse af ejendomsretten.

Til gengæld må samfundet sikre, at det private initiativ og den frie konkurrence får så gode vilkår, at produktivitet og varcomsætning udvikles mest muligt. Regulering fra samfundets side bør normalt kun ske, hvor konkurrencen ikke kan slå igennem. Statsindgreb må aldrig true det princip, at det frie forbrugsvalg og virksomhedernes handlefrihed danner baggrund for et rigeligt vareudbud til rimelige priser.

Produktionsapparat og vareudvalg vil i de kommende år blive hurtigere forældet gennem den skærpede konkurrence og den hastige teknologiske udvikling.

Markedsgrupperingerne vil medvirke til en internationalisering af erhvervslivet, og dets muligheder afhænger i lige høj grad af udviklingen i udlandet som af vor egen erhvervspolitik. I forbindelse med Danmarks forventede tilslutning til Fællesmarkedet bør erhvervslovgivningen fortsat moderniseres og tilpasses en harmoniseret europæisk lovgivning.

Erhvervslivets internationalisering vil øges ved fusioner, ikke blot inden for landegrænserne, men også på tværs af disse. Ved dansk tilslutning til det store europæiske marked må det sikres, at monopoltilsynet har mulighed for at gribe ind mod uønskede virkninger, hvor konkurrencen måtte vise sig utilstrækkelig.

Udviklingen i retning af større enheder udelukker imidlertid ikke, at mindre virksomheder med smidig tilpasningsevne kan opnå en tilstrækkelig rentabilitet gennem specialisering. Selv om forskellene i handelsvilkår

bliver udjævnet, vil øget viden om udvikling og muligheder i andre lande være nødvendig. Støtten til konsulentvirksomhed skal derfor fortsat udbygges.

Samarbejdet må udbygges imellem erhvervene og Danmarks Statistik. Virksomhederne må ved hjælp af flere statistiske oplysninger og analyser have mulighed for bedre at kunne tilrettelægge deres produktions- og afsætningslinje.

Indbetalinger til det offentlige skal harmoniseres og forenkles. Det samme gælder indhentning af oplysninger til det offentlige.

Arbejdskraft og kapital

Mindre tilgang af arbejdskraft, skærpet konkurrence og en hastig teknologisk udvikling vil gøre langt større erhvervsinvesteringer nødvendige. Sidelebende hermed har det offentlige et øget kapitalbehov.

Derfor må det offentliges udgiftspolitik tilpasses erhvervenes investeringsbehov. Det offentliges, især kommunernes, investeringer må i højere grad dækkes ved selvfinansiering. Erhvervslivets finansiering må lettes og mulighederne for selvfinansiering øges.

Offentlig støtte til erhverv og enkeltvirksomheder må principielt undgås. Den forvrider erhvervsstrukturen og medfører ofte lavere økonomisk vækst, end der ellers kunne være opnået. Der må dog gennem lovgivning skabes forudsætninger for ligelig økonomisk vækst i alle dele af landet. Det kan bl. a. ske gennem en fortsat aktiv egnsudviklingslovgivning og ved udflytning af offentlige institutioner.

Den nødvendige tilgang af risikovillig kapital skal først og fremmest ske over den private opsparing. Dobbeltbeskatningen af aktieudbytter må afskaffes. For at stimulere befolkningens interesse for at eje aktier må der ske en lempelse af kapitalvindingskatten for mindre aktieposter og i det hele taget en forenkling af denne beskatningsform.

Erhvervene må ved åbenhed og bedre orientering af offentligheden medvirke til at øge kendskabet til erhvervs-vilkår og kapitalmarked.

På områder, hvor den teknologiske udvikling er særlig stærk, må afskrivningsreglerne udformes, så de muliggør en tilstrækkelig hurtig udskiftning af produktionsmidler, der er særlig udsat for teknisk forældelse.

En gennemgribende analyse af problemerne på hele kapitalmarkedet er nødvendig. Banker og sparekasser bør i højere grad ligestilles. En øget liberalisering af reglerne for internationale kapitalbevægelser må gennemføres.

For at sikre størst mulig tilgang af arbejdskraft finder det konservative folkeparti det nødvendigt,

at gennemføre en omlægning fra indkomstbeskatning

til forbrugsbeskatning,
at øge arbejdskraftens faglige og geografiske bevægelighed,
at udbygge uddannelsesmulighederne,
at give mulighed for yderligere deltidsbeskæftigelse og opmuntring af den ældre og handicappede arbejdskraft,
at begrænse stigningen i det offentlige personaleforbrug.

I det omfang, det derudover er nødvendigt at anvende gæstearbejdere, må disse fuldt ud sidestilles med danske arbejdere. Et oplysningsarbejde for at formindske problemerne omkring gæstearbejdernes indpasning må sættes igang.

Betydelige produktivets- og effektivitetsstigninger vil kunne opnås gennem ændrede ledelsesmetoder og dermed større ansvar og engagement på ethvert trin i virksomheden. Det offentlige bør derfor i samarbejde med organisationerne oprette et lederuddannelsescenter og gennem forskning og forsøg medvirke til at finde frem til mere hensigtsmæssige ledelses- og samarbejdsformer.

Forskning

Øget forskning og produktudvikling er nøgelfaktorer, hvis Danmark skal kunne hævde sig i den internationale konkurrence, opnå en stadig forøgelse af levestandarden og sikre den fulde beskæftigelse. Forskning og produktudvikling må have en høj placering i den nødvendige prioritering af de offentlige udgifter i de kommende år.

Forskningen må i højere grad koordineres, så overlapninger undgås. Kontakten mellem forskning og erhvervsliv må udbygges. Som et skridt på vejen imod udvidet internationalt forskningssamarbejde må mulighederne for nordisk koordination udnyttes fuldt ud.

Ved øget långivning kan staten sikre kapitaltilførsel til erhvervslivets egen forskning, produktudvikling og markedsføring. En sådan hjælp til selvhjælp, hvor virksomheden selv bærer en del af risikoen, bør stå til rådighed for alle erhvervsområder, og en begrænsning alene hvile på en vurdering af virksomhedens og dens projekts egen bærekraft.

Derudover kan staten og statsinstitutionerne som indkøbere til de betydelige områder, der forvaltes af offentlige instanser, udøve en væsentlig inspiration til erhvervslivets forskning og produktudvikling ved køb af prototyper og afgivelse af forskningskontrakter. Dette indebærer, at staten på særlig risikofyldte områder påtager sig en større økonomisk risiko. Det er derfor rimeligt, at denne indsats koncentrerer om færre, men store projekter inden for udvalgte områder, hvor mulighederne må anses for særlig gunstige.

Landbruget.

En i international sammenligning usædvanlig lille del af landets arbejdsstyrke producerer i Danmark befolkningens fødevarerforbrug. Da landbrugets valutaindtjening pr. beskæftiget tillige er overordentlig stor, vil landbruget fortsat være en afgørende faktor i dansk samfundsøkonomi.

Derfor bør dansk landbrugs internationale konkurrenceevne styrkes og landbrugssikringen udformes med sigte på fortsat rationalisering.

Landbrugssikringsordningerne må bortfalde i takt med de bedre afsætningsvilkår, der opnås ved indtræden i Fællesmarkedet.

Gennem specialisering, mekanisering og sammenlægninger må dansk landbrug i løbet af 70'erne kunne opnå samme indtjenings- og arbejdsvilkår som andre erhverv. Dette stiller krav om en modernisering også af ejerformerne for landbruget.

Så langt, det er muligt, må selvejret bevares, men det må suppleres med adgang til aktieselskabsform ledsaget af en indbygget forpagterlovgivning. Der må desuden ske en liberalisering, så den enkelte landmand frit kan skabe den ejendomsstørrelse, han ønsker.

Landbrugets kapitalkrav giver de største problemer for de unge landmænd. Staten bør derfor lette generationsskiftet gennem overgangsstøtteordninger, ligesom real kreditten må tage særlige hensyn til generationsskifterne.

Unge landmænds uddannelse skal økonomisk sidestilles med al anden uddannelse.

For markedsproblemerne er endeligt afklarede, bør der næppe gennemføres vidtgående ændringer i landbrugssikringsordningerne. Kornordningerne må udformes, så de også virker hensigtsmæssige i en situation med kornoverskud. Afviklingen af de bestående ejendomsskatter videreføres. Den dårligste jord, som overgår fra landbrugsformål til for eksempel nye rekreative områder, må kunne fritages for landbrugspligten.

Også i landbruget må der lægges større vægt på produktudvikling, især af animalske varer – også med henblik på at finde nye afsætningsmarkeder.

Landbrugssikringen bør ændres således, at den økonomiske støtte i mindre grad tilflyder organisationer og fonde, men i stedet kommer ud til den enkelte landmand.

BALANCENS ØKONOMI

FOR den økonomiske politik i 70'erne er der en fire-dobbelt målsætning: Fortsat høj økonomisk vækst, fuld beskæftigelse, en positiv betalingsbalance og et prisniveau, der ikke stiger mere end prisen gennemsnittet på vore eksportmarkeder. Målsætningen kan kun realiseres,

hvis der skabes ligevægt mellem de fire ønsker og ingen af dem gennemføres på bekostning af de andre. Denne ligevægt forudsætter, at der i 70'erne føres en effektiv stabiliseringspolitik.

Man accepterede i 60'erne periodevis for stærk inflation og for stor uligevægt på betalingsbalancen. Underskuddet dækkedes med en omfattende låntagning i udlandet.

I 70'erne må den politik ændres. Krav om nedsættelse af arbejdstiden og forbedring af lønningerne vil imidlertid fortsat presse på, der vil komme ønsker om bedre sociale kår og om større offentlige og private investeringer. Alt dette forudsætter en stadig øget produktivitet og derfor et voksende kapitalforbrug. Men det er ikke længere hverken muligt eller rigtigt, at kapitalforbruget i stort omfang dækkes gennem låntagning i udlandet. Mulighederne for international låntagning vil være begrænsede, og tiden er nu inde til, at Danmark skaber balance i sit valutaregnskab.

Den kortfristede valutagæld er for stor. Den øger risikoen for pludselige valutatiske kriser og sætter snævre grænser for den økonomiske politiks muligheder for at udjævne konjunkturerne og fastholde en høj beskæftigelse.

Danmark må nu selv klare den væsentlige del af den økonomiske saneringsopgave.

Perspektivplanlægning nødvendig

Det stærkt stigende investeringsbehov i erhvervslivet, ønsket om større privat forbrug, stigningen i det offentlige driftsudgifter som følge af allerede vedtagne love og det voksende behov for flere offentligt finansierede anlægsinvesteringer vil føre til en kamp om produktionsfaktorerne, som kan fremkalde inflation. For at undgå dette, må der nu gennemføres en langsigtet, indbyrdes prioritering.

Det konservative folkeparti ønsker hverken en statsdirigeret økonomi eller en ren liberalistisk. Det vil ikke være muligt at sige noget endeligt om, hvor stor en del af nationalindkomsten, der skal ledes ind over de offentlige budgetter, men det er afgørende, at stigningen i de offentlige udgifter tilpasses stigningstakten i produktionen.

For at virkeliggøre dette, vil det være nødvendigt, at det offentlige efterspørgsel efter arbejdskraft og kapital ikke hindre den private sektor i at præstere en procentuel produktionsstigning, der i det mindste er på højde med et vesteuropæisk gennemsnit, at det offentlige ikke selv bidrager til at presse indkomsterne op over det niveau, produktionen kan bære, at opstille en perspektivplan med en prioritering af de

- offentlige udgifter indbyrdes og i forhold til privat forbrug og investering,
- at gennemføre omfattende rationaliseringer i den offentlige administration, og
- at øge effektiviteten i offentlige virksomheder.

Industripolitik

Det vigtigste middel til at skabe en fortsat velstandsstigning samtidig med ligevægt på betalingsbalancen vil, som hidtil, være øget produktion.

Staten bidrager bedst hertil med en økonomisk politik, som holder pris- og omkostningsniveauet på linje med det europæiske, men derudover bør der føres en egentlig industripolitik.

Den moderne produktion kræver i stigende grad forudgående forskning, som er så kostbar, at kun meget kapitalstærke virksomheder kan præstere den. Hvis man ønsker at bevare virksomhederne på danske hænder, er det nødvendigt, at staten går ind i et nært samarbejde med erhvervene, dels for at skabe finansieringsmuligheder for en omfattende industriel forskning, dels for at etablere et fastere samarbejde mellem erhverv og videnskab. Gennem dette samarbejde må mere effektive metoder i produktion og afsætning søges fremmet.

Uden en sådan politik vil det blive særdeles vanskeligt for danske virksomheder at overleve den internationale konkurrence. På den anden side vil en effektiv og omfattende støtte til industriel forskning netop kunne give den danske virksomhedstype, som er af mindre størrelse end de dominerende udenlandske firmaer, og som har specialiseret sig i kvalitetsprodukter, en særlig chance for at placere sig på det internationale varemærked.

Mere effektiv penge- og finanspolitik

Den klassiske pengepolitik, som blandt andet forsøger at skabe ligevægt i det økonomiske system ved hjælp af ændringer i renteniveauet, og den klassiske finanspolitik, som tilstræber den samme ligevægt gennem ændringer i statens kasseoverskud eller -underskud, har ikke slået til i deres gamle former. Begge vil fortsat være afgørende midler i den økonomiske politik, men de må moderniseres og effektiviseres, hvis man med større held skal kunne skabe den ønskede ligevægt.

Svingninger i renter og kurser må accepteres som naturlige regulatorer i pengepolitikken. Nationalbanken må dog, hvis den almindelige økonomiske situation gør det nødvendigt, have mulighed for gennem frivillige, midlertidige ordninger med pengeinstitutterne at regulere kreditmarkedet.

Viser de frivillige ordninger sig ikke at slå til i en krisesituation, kan Nationalbanken bemyndiges til at fast-

sættes likviditetskvoter og kreditlofter for pengeinstitutterne, således at man ad den vej får en regulator på udlånsvirksomheden.

Det må gælde som en hovedregel, at man lader den frie markeds mekanisme råde på kapitalmarkedet, men opstår der påtrængende kapitalbehov indenfor særlige områder kan kreditstrømmen indirekte påvirkes gennem skattebegunstigelser, rentetilskud, bedre afskrivningsmuligheder og særlige garantiordninger. Indirekte eller direkte styring af kapitalstrømmene må dog kun finde sted, når de samfundsøkonomiske fordele er godtgjorte.

Statistikken over kapitalmarkedet må forbedres, så man løbende kan følge udviklingen i kreditstrømmene. Der må sikres en samfundsøkonomisk forsvarlig balance mellem lån til boligbyggeri, til kommunale formål og til erhvervsinvesteringer. Kommunernes låntagning må indpasses i den almindelige økonomiske politik.

De eksisterende investeringsfonde må udbygges med **konjunkturinvesteringsfonde**, således at enhver virksomhed kan henlægge op til 50 % af det skattepligtige overskud skattefrit i fonden. I en højkonjunktur, hvor man ønsker at dæmpe aktiviteten, kan henlæggelserne kræves båndlagte i Nationalbanken. Skattefriheden og forrentningen af indestående i Nationalbanken vil tilsammen betyde en væsentlig støtte til virksomhedsopsparingen, samtidig med at man skærper toppen af højkonjunkturen. Når der viser sig tegn til nedgang i aktiviteten, frigives de bundne beløb.

På lignende måde kunne en del af medarbejdernes lønninger, eventuelt i forbindelse med overenskomstfornyelserne og da som en andel af den aftalte lønstigning, henlægges til konjunkturinvesteringsfondene som skattefri opsparing, enten obligatorisk som led i en indkomspolitik, eller frivilligt efter den enkelte medarbejders ønske. For borgere, der ikke enten som virksomhedsejere eller medarbejdere direkte kan deltage i opbygningen af investeringsfondene, bør en tilsvarende ordning etableres.

En udstrakt anvendelse af investeringsfonde vil fremkalde en større selvfinansiering i virksomhederne og øge opsparingen både i virksomhederne og hos borgerne. Der bliver desuden meget kort tid mellem den politiske beslutning om frigivelse af de bundne beløb og stigningen i investeringerne, således at begyndende arbejdsløshed og økonomisk tilbageslag hurtigt afværges. I den udstrækning medarbejdernes indskud i investeringsfondene anbringes som ansvarlig kapital i virksomheden, skal medarbejderne kunne opnå en øget medindflydelse i virksomhederne.

Det er afgørende for det konservative folkeparti, at bestemmelsesretten over anvendelsen af de kapitaler, der indestår i investeringsfondene, ligger hos indskyderne.

Den idépolitiske målsætning med konjunkturinvesteringsfondene er netop at udbrede ejendomsretten til kapitalen og at undgå, at den opsamles i en enkelt eller nogle få kæmpefonde, som blot vil blive endnu en farlig magtkoncentration i det kommende samfund.

De beløb, der henlægges i fondene, er skattefri, så længe de anvendes til investeringsformål, enten i virksomheden, i bolig, egen uddannelse eller støtte til børns uddannelse.

En produktiv skattepolitik

Også i 70'erne vil det i perioder med kraftig højkonjunktur være nødvendigt med et overskud på budgettet, men det vil samtidig være nødvendigt at gøre finanspolitikken mere smidig og opsparings- og produktionsfremkaldende. Derfor må statens udgifter blive en lige så vigtig faktor for finanspolitikken som dens indtægter. Der må være en bedre balance mellem det offentlige udgifter, det private forbrug og produktionen.

Der må skabes teknisk-administrative muligheder for at gennemføre hurtigere og hyppigere ændringer i skatter og afgifter. Ændringer i skattetrykket – stigninger under højkonjunkturer og nedsættelser under lavkonjunkturer – kan under det nuværende system skattedekningsmæssigt hurtigst gennemføres for de indirekte skatters vedkommende.

Kildeskatteordningen må ændres til en definitiv kildeskat, således at efterreguleringer undgås. Skattelovgivningen må forenkles og gøres mere forståelig, så administrationen bliver billigere. Skatteligningen må effektiviseres for at standse skattesnyderi, og der må gennemføres en ensartet og retfærdig ligning. Straffene for skattesvig skal forhøjes, og der må skabes en større forståelse i befolkningen for, at den, der unddrager sig en skattebyrde, overvælter den på sine medborgere.

Det konservative folkeparti ønsker, at indkomstkatten lettes, og at der skaffes dækning dels gennem rationaliseringer i administrationen og i de offentlige virksomheder, dels gennem de indirekte skatter.

Den private opsparing skal stimuleres, og formueskatten lettes.

En skattereform af denne art vil have den fordel, at marginalskatten sænkes, så udbuddet af arbejdskraft fremmes, og lysten til og mulighederne for at starte ny selvstændig virksomhed øges.

Liberal indkomst- og arbejdsmarkedspolitik

Den firedobbelte målsætning for den økonomiske politik: at fastholde en høj vækstrate, fuld beskæftigelse, et stabilt prisniveau og ligevægt på betalingsbalancen, har siden den anden verdenskrigs slutning ikke vist sig mulig at realisere. Fuld beskæftigelse medfører tilsyne-

ladende løn- og omkostningsstigninger, som giver inflationsagtige prisstigninger, for stort efterspørgselspres og en svækkelse af valutabalancen.

Man må derfor erkende, at den klassiske penge- og finanspolitik ikke kan være tilstrækkelig, og man må forudse, at selv de nævnte metoder til en modernisering ikke alene vil være nok. Det er nødvendigt i 70'erne at kombinere den økonomiske politik med en egentlig indkomspolitik.

Det vil dog næppe i længden være muligt at praktisere en indkomspolitik, uden at den kombineres med en omfattende arbejdsmarkedspolitik, en form for udbyttedelingspolitik og sikkerhed for en jævn indkomst- og formuefordeling.

Med en liberal indkomspolitik og en aktiv arbejdsmarkedspolitik menes, at den frie prisdannelse med konkurrence mellem private virksomheder opretholdes som den afgørende faktor i markedssystemet, men at man i et nært samarbejde mellem den politiske ledelse, arbejdsmarkedets parter, de offentligt ansatte og erhvervsorganisationerne søger at påvirke indkomstudviklingen for alle indkomstgrupper, så der skabes ligevægt på betalingsbalancen, og inflation undgås, selv om man har en høj beskæftigelsesgrad. Arbejdsløshed som sådan skal forsvinde og erstattes af midlertidige omskolinger og videreuddannelser.

Indkomspolitik kommer således til at omfatte løn- og arbejdsmarkedspolitik, pris- og konkurrencepolitik og erhvervsstrukturpolitik.

En langsigtet indkomspolitik gennemføres bedst, hvis den baseres på et samarbejde mellem alle deltagende parter. Den må altså helst udspringe af politisk enighed og af et tillidsforhold mellem regering og folketing, arbejdsmarkedets parter, erhvervenes organisationer og den økonomiske ekspertise. Nøgleordet til dens succes er en alsidighed, der sikrer, at ingen enkeltgruppe ensidigt må ofre sine interesser til fordel for andre, samtidig med at den ikke låser hverken den eksisterende erhvervsstruktur eller indkomst- og formuefordelingen fast.

En indkomspolitik efter disse retningslinjer forudsætter betydelig tolerance og politisk samarbejdsvilje. På den anden side kan der ikke længere herske tvivl om, at Danmark ikke kan opretholde fuld beskæftigelse og fortsætte den hidtidige velstandsstigning, hvis ikke der skabes ligevægt på betalingsbalancen. I 70'erne står vi overfor et enten-eller, enten at måtte vende tilbage til en betydelig ledighed, eller at gennemføre en indkomst- og arbejdsmarkedspolitik. Det konservative folkeparti vælger ubetinget indkomst- og arbejdsmarkedspolitikken.

Indholdet i den frivillige og liberale indkomst- og arbejdsmarkedspolitik rummer for det første det element,

at stigningen i pengeindkomsterne ikke må fremkalde prisstigninger, der er større end det udenlandske gennemsnit, for det andet at tilpasningsevnen i det økonomiske system bevares, og for det tredje, at man undgår for stærke sociale spændinger på grund af store og pludselige ændringer i indkomstfordelingen. Men alle parter må acceptere ændringer, som er en følge af, at nye produktioner og fag afløser ældre.

For at omsætte denne målsætning i praksis må følgende foranstaltninger gennemføres:

1. Det vil være nødvendigt med en løbende indkomststatistik, omfattende alle indkomstgrupper, således at parterne i et samarbejdsorgan, der skal have ansvaret for indkomspolitikken, til stadighed kan kontrollere, at de grupper, de repræsenterer, ikke udsættes for voldsomme fald i deres andel af den samlede indkomst i samfundet. Moderne datateknik må i højere grad tages i brug i det statistiske arbejde.

De uheldige sociale virkninger af de langsomme ændringer, som ikke kan og ikke bør undgås, og som er udtryk for en modernisering af erhvervsstrukturen, bliver det arbejdsmarkedspolitikens sag at klare. Skulle der vise sig forskydninger i indkomst- og formuefordelingen, som er politisk uønskede, bør de ikke forhindres ved at opgive den aftalte indkomspolitik, men gennem andre foranstaltninger, f. eks. ændringer i skatte- og afgiftslovgivningen og i socialpolitikken.

2. I den indkomspolitiske samarbejdsinstitution aftales på grundlag af de økonomiske prognoser, hvilken ramme der må lægges for den samlede indkomststigning, og hvorledes de enkelte erhvervsgruppers indkomstbevægelser bør foregå inden for den samlede ramme.
3. For at sikre lønmodtagerne, at de selvstændige erhvervsindtægter ikke får en særfordel som følge af indkomspolitikken, må importen yderligere frigøres, så konkurrencen øges. Der må føres en aktiv konkurrencepolitik, som gennem prisundersøgelser og priskontrol til stadighed undersøger områder, hvor konkurrencen ikke er tilstrækkelig. Hvor der er mistanke om, at udbytter og avancer går ud over den aftalte indkomstramme, må myndighederne have mulighed for øjeblikkelige indgreb og fastsættelse af indkomst- og prislofter.
4. Det er vigtigt, at organisationerne påtager sig garantien for, at lønrammerne overholdes. Ændrede ansættelses- og lønningformer, som bedre modvirker løn- og lønning, vil gøre det lettere for organisationerne at påtage sig denne forpligtelse.
5. Indkomstrammerne må ikke fastlægges for lange perioder ud i fremtiden. Der skal stadig finde justeringer

sted, således at ekspanderende erhverv ikke hindres i at få den nødvendige arbejdskraft.

6. Arbejdsmarkedspolitikken vil blive en meget væsentlig del af indkomspolitikken.

Forudsætningen for, at man på samme tid kan fastholde en høj vækstrate og en lønramme, er, at bevægeligheden på arbejdsmarkedet øges betydeligt. Det vil være nødvendigt at opbygge et omfattende omskolings- og uddannelsessystem, hvor enhver, der bliver arbejdsløs – som arbejder, funktionær eller selvstændig erhvervsdrivende – går ind i en uddannelse enten til større kvalifikationer indenfor samme fag eller til andre fag, hvor der er større efterspørgsel efter arbejdskraft. Begrebet »arbejdsløs« bør ikke mere eksistere. Enten er man i arbejde, eller man er under midlertidig uddannelse. Uddannelsen tilrettelægges i korte intervaller, således at man hurtigt kan forlade den og vende tilbage til arbejdet, når efterspørgslen atter viser sig. De, der er under uddannelse, bør have samme løn, som de modtog i deres sidste beskæftigelse. Arbejdsløshedsunderstøttelsen som sådan forsvinder og afløses af uddannelsesfinansiering.

Omkostningerne ved dette omfattende voksenuddannelsessystem vil mere end modsvares af de samfunds- og driftsøkonomiske fordele ved den større faglige kunnen, en stigende produktivitet og de ekspanderende erhvervs muligheder for hurtigere at få kvalificeret arbejdskraft.

Den ønskede bevægelighed på arbejdsmarkedet vil også fremmes af en ændret fagstruktur. Overgang til industriforbund vil gøre arbejdsmarkedet mere smidigt. For at øge den geografiske bevægelighed vil det være nødvendigt, at der er boliger til rådighed, hvor der er stigende efterspørgsel efter arbejdskraft. Ellers vil hele omskolings- og uddannelsespolitikken ikke have den ønskede effekt.

7. For at skabe den nødvendige gensidige tillid mellem parterne i et indkomstpolitisk samarbejde, må virksomhederne i højere grad »åbne« deres regnskaber. Regnskabsaflæggelser, som bedømmes reelt, vil fjerne megen mistænksomhed fra arbejdsmarkedets forhandlinger og vil lette parterne forståelse for den samfundsøkonomiske gevinst, der kan opnås gennem en lønudvikling, som står i et rimeligt forhold til produktion og indtjeningsevne.

Indkomstpolitikken vil også have bedre muligheder for at kunne virkeliggøres, hvis medarbejderne i virksomhederne får en øget indflydelse. Det ansvar, som organisationerne påtager sig for, at de indkomstpolitiske aftaler overholdes, vil de bedre kunne leve op til, når medarbejderne gennem andel i beslutningsproces-

sen også har indsigt i og interesse for virksomhedens indre funktion og driftsøkonomiske bæreevne.

Også den stigende medejendomsret til virksomhederne, som skulle blive følgen af investeringsfondene og kommende udbyttedelingsordninger, vil øge medarbejdernes kendskab til virksomhedens økonomiske forhold og dermed samarbejdsviljen.

En effektivisering af penge- og finanspolitikken og en kombination af disse to former for økonomisk politik med en liberal indkomst- og arbejdsmarkedspolitik vil kunne give Danmark en reel chance for at bevare den høje beskæftigelse og en høj vækstrate, samtidig med at der skabes ligevægt på betalingsbalancen.

Denne balancepolitik vil sikre en rimelig indkomst- og formuefordeling, skabe bedre samarbejdsforhold mellem arbejdsmarkedet parter og mellem dem og den politiske ledelse, og den vil betyde virkeliggørelse af det moderne konservative grundprincip, at et demokrati først er fuldt udbygget, når magten, også den økonomiske, er decentraliseret, og når samtlige borgere har en andel i ejendomsretten til samfundets kapital.

MODERNISERING AF DEN OFFENTLIGE FORVALTNING

HVIS det offentlige i 1970'erne skal have mulighed for at påtage sig nye, store opgaver, er det tvungent nødvendigt at tilrettelægge en mere rationel forvaltning, så funktionerne foregår på den mest effektive og økonomiske måde og i overensstemmelse med de krav til hurtighed og smidighed, som den dynamiske udvikling i samfundet i dag stiller.

Der må gennemføres en politisk målsætningsdebat, hvor alle statens udgifter tages op til analyse for at sikre, at hver krone gives bedst muligt ud. Prioriteringen er i dag ofte tilfældig, hvilket fører til urationel udnyttelse af de økonomiske ressourcer inden for den offentlige sektor. Det er især naturligt at være opmærksom på de områder, hvor udgiftsstigningerne har været og fortsat vil være meget store, for eksempel sundhedsvæsen, socialforsorg og uddannelse. Borgerne bliver ikke bedre stillet på disse områder ved at vi opretholder en dårligt og dyrt organiseret administration.

Der må sættes stærke politiske kræfter ind på, at tempoet i den fortløbende moderniserings- og rationaliseringsproces stadig øges, og at der bliver taget nye initiativer.

Opgavefordelingen

Kommunalreformen må videreføres, så opgaverne placeres dér, hvor de løses enklest og uden unødigt dobbelt-

administration. Der må skabes klare retningslinier for, hvilken kompetence, der er henlagt til stat, amter og kommuner. I løbet af 1970'erne skal kommunerne have det fulde økonomiske ansvar for deres dispositioner. En økonomisk udligningsordning mellem mere eller mindre velstillede kommuner vil dog fortsat være nødvendig.

Statsorganernes tilsynsvirksomhed over for lokaladministrationen skal begrænses mest muligt. Centralforvaltningen må drage de naturlige – bl. a. personalemæssige – konsekvenser af den ændrede opgavefordeling, og der påhviler amtsråd og kommunalbestyrelser et stort ansvar for, at omlægningen ikke medfører en oppustning af den lokale administration. Statens rationalisering og personaleindskrænkning må derfor følges op af en tilsvarende rationalisering i den kommunale administration, så statens indskrænkninger ikke modsvares af en uberettiget stigning i antallet af kommunalt ansatte. Der må gennemføres rationaliseringsundersøgelser i udvalgte kommuner til belysning af de rationaliseringsgevinster, kommunesammenlægningerne åbner mulighed for.

Staten må også være villig til i sager af mindre økonomisk betydning at henlægge beslutningsmyndigheden til de lokale statsorganer, så unødigt dobbeltadministration undgås.

Offentlige virksomheder, der leverer varer og tjenesteydelser mod betaling beregnet på grundlag af omkostningerne, må organiseres som selvstændige virksomheder med dispositionsfrihed og selvstændigt ansvar. Det gælder for eksempel banedrift, lufthavn, postvæsen, telekommunikation, elværker, vandværker, forbrændingsanstalter, varmecværker, brandvæsen og renovationsvirksomheder.

Offentlige institutioner skal flyttes væk fra Københavnområdet, hvor det er sagligt rigtig og praktisk muligt. Spørgsmålet om den geografiske placering må tages op til særskilt overvejelse, hver gang myndigheder og institutioner rejser ønske om nye bygninger.

Afvikling og oprydning

På mange måder er det selve lovgivningen, der er årsagen til en uhensigtsmæssig og alt for personalekrævende administration. Der skal derfor foretages en systematisk gennemgang af hele den gældende lovgivning for

- at få afviklet forældede arbejdsopgaver, hvis løsning det offentlige ikke fortsat bør beskæftige sig med,
- at forenkle selve lovgivningen, så meget detaljerede forskrifter og dispensationsbestemmelser undgås,
- at forenkle selve administrationen af de lovbestemmelser, der omhandler opgaver, det offentlige skal løse, herunder – i forbindelse med gennemførelse af en forvaltningslov – begrænse antallet af administrative

behandlinger vedrørende de enkelte sager. Dette nødvendiggør dog klare og faste regler for klagemulighederne.

En lang række af statsforvaltningens opgaver kan ikke længere løses effektivt indenfor den traditionelle opbygning af fagministerier. Der må foretages en undersøgelse af den traditionelle, hundredårige struktur i centraladministrationen med henblik på

at samle naturlige sagsområder i færre ministerier af hensyn til koordinationen,

at begrænse departementernes opgaver til det lovforberevende arbejde, planlægningen og sekretariatsfunktionerne for ministeren og

at henlægge behandlingen af de enkelsager, som fortsat løses af staten, til direktoraterne, som tillige skal udøve det nødvendige tilsyn med, at fastsatte forskrifter overholdes.

En sådan ny opdeling forudsætter en klar og tidsvarende arbejdsfordeling både ministerierne imellem, og i forholdet mellem departementer og direktorater indbyrdes.

Folketingets kontrol

Revisionsdepartementernes kontrollerende virksomhed bør henlægges under Folketingets statsrevision. Den skal ikke blot være en bevillingskontrol, men også udøve en politisk og økonomisk kontrol med gennemførte loves konsekvenser. Udover en budgetkontrol vil man opnå en egentlig præstationskontrol.

Statsrevisionen skal med passende mellemrum tage lovgivningen op til en vurdering for at få konstateret, om den tilsigtede målsætning er opnået, og om det er sket indenfor de afstukne økonomiske og personalemæssige rammer.

Edb og kontorrationalisering

Det grundlæggende rationaliseringsarbejde må udføres inden for hver enkelt institutions rammer gennem et samarbejde mellem den ansvarlige forvaltningsledelse og det ansatte personale i nær tilknytning til administrationsdepartementet og med fornøden bistand fra private konsulentfirmaer, især hvad de tekniske og rutinebetonede opgaver angår. Det offentlige må i videst mulig omfang drage nytte af erhvervslivets erfaringer på disse områder.

Udbygningen af edb-anvendelsen skal ske som led i en samlet planlægning med henblik på senere koordinering og integrering.

For at sikre, at der tages hensyn til de foreliggende effektiviserings- og rationaliseringserfaringer, bør der under administrationsdepartementet oprettes et teknisk kontor, der skal

gennemgå alle lovforslag og udkast til offentlige forskrifter med henblik på en personalebesparende administration og en for borgerne lettere forståelig lovtekst,

sikre planlægning og koordinering af det offentliges edb-anvendelse, herunder om edb-behandlingen bør samles i større edb-centraler, og om visse af det offentliges edb-opgaver løses billigst ved at blive udbudt i offentlig licitation, og

virke som et sagkyndigt, rådgivende organ over for både styrelser, institutioner og Folketing.

Både på kommunalt-, amts- og statsplan må de forskellige styrelser acceptere en vis begrænsning af deres handlefrihed på edb-området, så de enkelte anlægs kapacitet kan udnyttes fuldt ud. Planlægning af overgang til edb-behandling skal gennemføres i nær kontakt med det tekniske kontor.

Edb-teknikkens muligheder for at samle borgernes indbetalinger til det offentlige må udnyttes. Herved vil man lette den enkelte borgers indbetaling af for eksempel skatter, vægtafgift og radiolicens, og man vil forenkle den meget personaleforbrugende opkrævningsvirksomhed.

Staten må sammen med Folketinget opbygge en »data-bank«, hvori samles alle relevante oplysninger vedrørende udenlandske erfaringer, indholdet i sagkyndige udredninger, analyser og betænkninger, politiske udtalelser og beslutninger, statistisk materiale m. v. Edb-banken skal i første række sigte på en hurtigere arbejdsgang i central-administrationen og Folketinget, men skal med tiden udbygges, så kommuner, erhvervsliv og enkeltpersoner kan drage nytte af den.

Forholdet til personalet

For en heldig gennemførelse af den offentlige forvaltnings modernisering er det af stor betydning, at det sker i et frugtbart samarbejde med personalet og dets organisationer.

På alle niveauer må personalet uddannes, og der må lægges særlig vægt på en egentlig lederuddannelse. En specialuddannelse i administration og ledelse kan naturligt opbygges på grundlag af den uddannelsesstruktur, som er skildret i afsnittet om de højere uddannelser.

Autoritære ledelsesprincipper skaber dårlige arbejdsforhold og forringer effektiviteten. De ansatte på offentlige arbejdspladser må have samme mulighed for medindflydelse og medbestemmelse som de ansatte i det private erhvervsliv.

Tjenestemandreformen har skabt grundlaget for større bevægelighed og mere individualiseret aflønning efter kvalifikationer. Åremålsansættelser skal blive mere almin-

delige, og der må i de enkelte styrelser og institutioner gennemføres en nøjere vurdering af personaleforbruget og -behovet, blandt andet omfattende en almindelig stillingsbeskrivelse og arbejdsvurdering, hvori såvel kravene til arbejdets standard og omfang som til personalets uddannelsesmæssige kvalifikationer specificeres. Når en stilling skal nybesættes, må man forinden overveje, om arbejdet med rimelighed kan fordeles ud på allerede ansatte personer.

GRØNLAND OG FÆRØERNE

GRØNLANDS-politikens formål er at skabe én nation ud af to folk, som lever i et nationalt fællesskab, med gensidig respekt for deres kulturelle særpræg.

Det er en uerstattelig værdi for begge folk, at de gensidigt, i kraft af hver deres livsform, kan fastholde deres folkelige egenart indenfor samme rige.

Den vigtigste opgave i Grønland er at føre en politik, der kan formidle mødet mellem grønlandsk og dansk, uden at den grønlandske livsform og den grønlandske selvtillid går tabt.

Sigtet i den hidtidige Grønlands-politik har været, at Grønland hurtigst muligt skulle nærme sig et dansk niveau, økonomisk, socialt og uddannelsesmæssigt. Denne politik har medført betydelige skuffelser. Store dele af den grønlandske befolkning har svært ved at tilpasse sig forandringerne. Den hastige indflytning til byerne har fremkaldt arbejdsløshed og alvorlige sociale og menneskelige problemer. Der mangler grønlandere i næsten alle ledende stillinger. Den grønlandske økonomi nærmer sig ikke balance mellem udgifter og indtægter. Samtidig har man lidt et kulturtab.

Det er imidlertid ikke for sent at lægge om til en ny Grønlands-politik.

Større grønlandsk medansvar

Grønlanderne må have et større ansvar for udviklingen. Udviklingstempoet må af menneskelige hensyn bringes i bedre harmoni med den grønlandske livsrytme. Prisen vil være, at Grønland ikke så hurtigt kan nå det samme tekniske og økonomiske niveau som Danmark. Denne betaling er grønlanderne villige til at yde. De opnår til gengæld, at befolkningen selvstændigt kan finde frem til sin egen livsform.

Grønlanderne må lære dansk, men så længe størstedelen af befolkningen kun taler grønlandsk, vil det være et hårdt, åndeligt formynderi bevidst at standse grønlandsk som sprog og gennemtrumfe dansk.

Den hidtidige koncentrationspolitik, som har forsøgt at samle befolkningen i nogle få byer, bør bremses. Man

må i højere grad respektere den bestående samfunds- og familiestruktur og ikke presse et moderne, anonymt byliv igennem. Byplanlægning må tage hensyn til grønlandernes særlige livsform. Grønlanderne i udstederne må have en rimelig chance for at fortsætte deres tilværelse som fiskere og fangere.

Voksenundervisningen må udvides, og der må gøres en yderligere indsats for at udbrede kendskabet til familieplanlægning.

En hurtig udvikling af radio- og telenettet overalt i Grønland er særlig vigtig på grund af de store afstande og den spredte bebyggelse.

Det konservative folkeparti vil støtte enhver grønlandsk og dansk bestræbelse på at skabe et mere retfærdigt lønningssystem, så fødestedskriteriet kan afskaffes. Det giver de udsendte danske højere lønninger for samme arbejde, end de, der er født i Grønland, kan opnå. Det er motivet med at skaffe tilstrækkelig mange danske til Grønland, men det har med rette været genstand for stærk kritik.

Udsendte danske skal gennem omfattende kurser have bedre indsigt i grønlandske forhold og indføres i det grønlandske sprog.

De unge grønlanderes muligheder for faglig uddannelse ved virksomheder i Grønland må forbedres. Trods usikre udsigter vil fiskeriet fortsat være Grønlands hovederhverv. Men det er nødvendigt at finde andre erhvervs muligheder. Der bør investeres i turisme, minedrift, kunstindustri og lettere industri.

Finansieringsforholdene i Grønland må forbedres. Det må undersøges, om man kan oprette en grønlandsk erhvervsfond, som kan yde garantier i en startperiode, give lån og direkte støtte samt midlertidigt købe aktier i virksomheder, som befolkningen i Grønland ønsker at sætte i gang.

Privatiseringen må videreføres, og grønlandske ønsker om overtagelse af Den Kongelige Grønlandske Handels virksomheder støttes.

En administrativ decentralisering bør fremmes. For at give grønlanderne større indflydelse og ansvar må kommunernes selvstændighed udvikles. Der må indføres personbeskatning i Grønland. En del af provenuet bør administreres af kommunerne.

Erhvervsudvikling på Færøerne

Forholdet mellem Danmark og Færøerne er fastlagt i hjemmestyreloven af 1948. Færingerne er et folk med sin selvstændige egenart. En videre diskussion om yderligere opgavers overførsel til Færøerne er et indre færøsk anliggende. Det konservative folkeparti vil møde ønsker af denne art med positiv forståelse, hvis de er udtryk for et standpunkt med klart flertal i det færøske folk.

Samtidig må Danmark anerkende sine forpligtelser til at yde administrativ og økonomisk bistand til den moderniseringsproces, der skal fastholde den unge færøske befolkning i øernes egen udbygning.

Fiskeriet vil fortsat være Færøernes hovederhverv, men da dette erhverv er stærkt konjunkturpræget, må der lægges vægt på en opbygning af industrigræne, der ikke er direkte knyttet til fiskeriet. Textilindustri er en nærliggende mulighed.

Der må etableres en konsulentvirksomhed, der sagkyndigt kan bistå eksisterende og inspirere nye erhverv.

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk